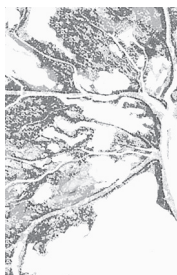

Енвер Ажыба

АМҖЕИПШЬЫРҢА

Ажәеинраалақәа

Апхәынтшәкәтыжырта
Акәа 2012

ББК 84 (5Абх) 6-5
А 38

Енвер Ажыба. Амѳеицшырта.*Ажәеинраалақәа.*
Апхәынтшәкәтыжырта, Ақәа 2012. – 184 д.

© Енвер Ажыба, 2012

Абри сышәкәы изыскуеит,

абдура иаңу анасың агъама хаа

сзырқыз, смаңа,

Данат Батал-иңа Хашыг

Аңхьяжәа

Апоет Енвер Ажыба шықасылагы, ихатә ңышәа-лагы, бафхатәралагы иахъа дтҕагылоуп ирҕиаратә хъаа гәыїхақәа иаҳа исахъаркны, иаҳа игәылтәааны ианиҳәаша аамтә. Аңсуа ңхъафцәа агәра ргеижьтҕеи акраайуеит уи идоухатә гәайағы цәыкәбар-цәыкәбар ишеизо, нас нкылашьак амамкәа аешынанано ипоезиа азыхъ цқъа. Хакритикцәа рыхә ҳаракны иршьахъеит иа-жәеинраалақәа, ипоемақәа, ипрозатә рҕиамтәқәа, иеи-тагамтәқәа. Уи апоезиағы, апрозағы деицнеибаго-ит, ииҳәаша рацәаны имоуп, аҳәашагы дақәшәоит.

Енвер Ажыба ихъз ҳаамтәзтәи аңсуа литература амай азызуа арҕиафцәа рыгәтәйкәа игылоуп, ихатә цәафа чыда имоуп, иңстәзааратә ңышәа беиа даргәа-тҕеиуеит. Иреиаратә усурағы «аңсыцәгъара» ааирҕиш-уам, аха дагышышьаҳам, зхы икыз идоухатә матә ңкаа-ңкаауа, ҳатыр ақәҕаны анагара дағуп. Апоет зегь реиҳа имаурехәаша ҕазишаны имоуп ихы дахъамеиҕырбо, ажәа тлаҕақәа, ажәа гәафақәа рхархәара ихы ахъацәихъчо.

*Аңсҗазаара схыччарц абас ианаҕу,
Иадыруамашь, рыцҗа, аҗак са сьзҕу.*

*Схатҗа – сара ахымҕас, аанкылашьа змам,
Схатҗа – ацдашьы лаша, кьатҗарак зықэзам.
Сьршдара ауазтҗы абасцдҗа имарианы,
Сьрбахьазаарын егараан агдытҗа саганы.*

*Слаҗшықдҗаны самаз иамкыц цдашьык,
Исхашдышдуга имҕаслааит итҗымҗац уа хык.
Аңсра цдыршдуга сацдшдартд са скдадам,
Псҕыхгас исымоун са сашддқдд ихддм.*

*Енвер Ажьйба ихддм иашддқдд аҗхьаҕцдд ираҳартд
аҗайараҕы ахатд тҗыҗ ааннакылоит аизга ҕыц «Амҕеи-
җшьырҗа». Уи аҗыҗра ҳамҗа шьахдны иҗалоит апоезия
бзия избо зегьы рзы.*

Рауль Лаишэриа

САШӘАҚӘАРҒ СЫКОУП САРА

Саныкам, ға дунеик санатәхо,
 Сцашам сышыта-мта нырзны.
 Сырбоит са сызбарц зтаххо,
 Сашәақәарғ, скамлац уа сызны.

Сеизгоуп урт ргәаїа утаңшыр,
 Сгәеисра уброуп иахуныруа.
 Иауазма уажәраанза сымблыр,
 Егъараан ашахеиңи са сыруан.

Хыцїас сырххан, сырххацән,
 Снағкьаргыы аїәкьара сазнеуан.
 Зны сааигәацән – схарацән,
 Хьахә-хьачарак зламыз среуан.

Са сашәақәа срыман сышытїаа,
 Аиаша – матән са сзы имхоз.
 Истәхыз здыруан еилкаа.
 Ишьтысхуамызт сымчқәа зқәымхоз.

Ариакара зсымеи ҳәатәыс,
 Ириашатәу уск са исыцрымшәеит.
 Сразан, иразан сара сус.
 Ихьантәзаргыы аңстәзаара сгәы ахымшәеит.

Саныкам, ға дунеик санатәхо,
 Арака сааңсеит ауп, ңсиьара
 Сцоит. Скашәымїан сырххатәхо,
 Шәагәылаңи сашәақәа ргара.

А Ж Ә Е И Н Р А Л А Қ Ә А

А М Ә Е И Ц Ш Ы Р Т А

Амәеипшъырта – слахынтцамә,
Санунгылаз – уи анбыкәу?
Иалсхит усқан сара сымә,
Уи аахыс уи амә сықәуп.

Исыздыруам, ахца инсыжыыз,
Руак санылазтгы сахыцашаз.
Исытдагыламызт рашы гәыжы,
Са сынәыжеланы сызгашаз.

Сшьамхы сақәгәыгит саннеихоз,
Зны схыц-хыцит, зны саанәасит.
Нас цьоук сывккьон,
Зышьтахь сеихоз,
Са сывысуаз ганла срывсит.

Азэггы имѡа дацэсмырѡалеит.
 Инцэыттаххуаз сизысапыцын.
 Смышьтабзиан азэ иашта сталеит,
 Ацхэызба цшза слылапыцын.

Арцыс инарха сагэамчын,
 Насыцшараан – сиразѡын.
 Абзиабара – сара исымчын,
 Са сыла аѡстаа илацш ѡын.

Уажэшьта сықэрабжа сахысит.
 Стышэынтэалеит, мацк сызхаит.
 Аламгэатцѡѡа шэынтэ са стысит,
 Аѡызцэа, ақэлацэа сырхаит.

Амѡеипшырта – алахынтцамѡа,
 Сазыхынхэит сара еиѡа.
 Исныхэаларц ауаа рымѡа,
 Ауаа рымѡа – ргэыгырта.

ИСХЫПРААХЬОУ АШЫҚӘСҚӘА

Исхыпраахьоу ашықәсқәа цсаатәшәа,
 Иқәтәоуп сылацшхәаа аанда.
 Срыхәацшуеит урт сара лакәшәа,
 Сгәы итаскуа сабаѡоу – срыхьзанда.

Ииасыз цеит, унызхынхало,
 Тэыцтэҕыак аанмыжъ иахъазы.
 Рсахъоуп сыцстазаара ианхало,
 Са ссахъоуп ирныху шытазы.

Иптэеит ихабжъаз арахэыцкэа,
 Са сеипш уртгы ажэызар калап.
 Исхаразар, сҕараамтаз сымхэыцкэа,
 Иутэымыз зухъан, шыта изгалап

Еидаран сызцоу сара сымшкэа,
 Иласхарцаз сымчкэа аныхчатэыз,
 Схынхэуамызт ацареипш инымхкэа,
 Исзымтэахт, аамтала иантэахтэыз.

Исхыпраахъоу ашықәсқәа цсаатәшәа,
 Икәтәоуп сылацшхәаа аанда.
 Исцэызхъоу реизгашъа сақәшәом,
 Исымоугы насхыпраа имцандаз...

А З Ы Н М Ш Қ Ә А

Аҕафхәа иптэеит арасамахә,
 Асышәаб азышътымхызт уаха.
 Абжы наҕағызит абахә,
 Апсабара шыцәаз интахан.

Азын тхы җыхейт ашамтаз,
 Иашәуп ауапа шкәакәа рысны.
 Ашамтаз, аңхызқәа ртахамтаз,
 Атцлақәа гылоуп рцәа дысны.

Са соуп иацәымшәо уажә ахьта,
 Суаңбакаҗ сымҗымца былует.
 Шьапышьтак анымлазацт сашта,
 Җынтәыршырагы
 еимхәыцха исзыпшуейт.

Интәстәан сақәныхәт ашара,
 Исныхәейт ацәа акәа хаа иҗоу.
 Сшәақь шытыхны шыта сцароуп аккарахь,
 Сла Хәдышгы ишнатцкәара итәоуп.

Кәатақ, цаблыкк – узеихсыша,
 Азынраз Ажәеипш хайқәиршәоит.
 Среиуазам ахаангы згәы мтәыша,
 Санаалоит, амаң сызсырхоит.

Азын мшқәа, ақыта, ахатца,
 Апстазаара ахьҗеипш ианҗацоу,
 Интытцгоу абцар са сатцоуп,
 Схысбжәеипш стдаруп са сахьцо.

УАХАТӘИ АСАХЬАҚӘА

Сара сакәушә
 Амш җырпны инызхыз,
 Хәылц шәапшь сәагәылаҳәа
 Стәоуп са сәыртынч.
 Зқыцә аанкыла
 Уахатәи асахьақәа җызхыз,
 Убри иоуп аказатцәкьа,
 Иазышәахәаз зцъынць.

Ацсабара ухәеит хәа,
 Аацсарак аныцшуама,
 Дырдахак иахагъежьюа,
 Мбатәуп изыхьзо.
 Еиҗароуп зегь ара –
 Иажәума, иқәыцшума,
 Иааидкылан
 Урт ажәџан аблоуп изтазо.

Иаацшуеит нахьхьи ашьхантә
 Доухамчык аеыхарак,
 Ицҳаражәхәаџу арџашқәа
 Акаршәраҗ рыцсы ршьоит.
 Уахгьы-еынгьы амшыноуп
 Изқәашью еиҗа җыхарак,

Алацшхәаа иацәымзыз
Үбак ацәаара цәкәаншьоит.

Ицәкәаншьоуп слацштәзара,
Итцәаху уажә ак ыкам,
Са схата саниз еипш
Иаартушәа зегь збоит.
Арт асахьақәа ныжьны
Сызцом уаха афныка,
Схата сытцхмфасны
Уатцә ашара сахьзоит.

Сара сакәушәа
Амш ҫырпны инызхыз,
Хәылц шәацшь сәагәылахәа
Стәоуп са сәыртынч.
Зқыцә аанкыла
Уахатәи асахьақәа ҫызхыз,
Убри иоуп аказатцәкәа,
Иазышәахәаз зҫынцъ.

А Ж Ә А Р Х Ә М А Р Р А

Иаасыртит снысымфа абҫыцқәа,
Уаанза урт раартра сацәшәон.
Избом иртакны цәара хыцқәак,
Даҫьақәак, ма сахьақәак еилшәо.

Имариамзаргы
 Сызнысхьоу амѡахѡастақѡа,
 Сышьтақѡа ццышѡым, иблым.
 Саарнымшѡеит исзышьтаз ашѡахѡастақѡа,
 Анцѡа ицъшьѡуп, саамтаз сахъхѡым.

Шьта ажѡра аштахъ исзаарту,
 Сгарыгаѡо сталом агѡашѡ.
 Саниап хѡа сыѡоуп уа гѡаартрак,
 Итѡаартѡгы иѡам са сцашѡ.

Еихыршѡшѡо срылоуп абѡыцқѡа,
 Снысымѡа, са схала ицъашѡ.
 Иаартым, иаркым уа ахыцқѡа,
 Тѡахтѡы сывам иахъязы иѡѡыншьѡ.

Абри акѡзар адстазаара захъзутгы.
 Ашѡытарақѡа сынѡгала иахъысным.
 Издыруеит азы изжѡуа закѡ зугы,
 Сбыста ѡахрагъ хъшѡашѡам, ицам...

АШЪЫЖЪ СѢЫХЕИТ...

Ашьыжъ сѢыхеит скараха,
 Иаха шаанза сыѡѡамызшѡа.
 Атѡх лашѡ дагѡа схарахан,
 Агызмалцѡа срылазшѡа.

Адсаа рашәа иаңғыһаз,
 Ашыыжь шара сәаласпеит.
 Амра ғыһа ифатҗаһаз,
 Ашәшыы исықәыз аңсаҕеит.

Маңзак акәын истаһыз,
 Слакта җхаррак нытдаларц.
 Сгәы затҗәык ауп имлаҳәыз,
 Ғытца җхаррак сытдамхарц.

Сгәы дырхатҗоит ашыхақәа,
 Амфәхәастақәа сзылыргоит.
 Иатҗәа ңшшәыла атҗлақәа,
 Рееилаҳәа афны сдәылыргоит.

Сҗоит иахьжәыло арфашқәа,
 Хаҳәи-мақҕеи срыҗырхлап.
 Исаҗыруа ажәфашқәа,
 Рымазақәа рытҗысхлап.

Имариоума шә-ңышәарак,
 Зегы рахысра зныкҕара.
 Иблуп ңәашыык сышәара,
 Еитасыҗларц саҕара.

Адсаа рашәа иаңғыһаз,
 Ашыыжь шара сәаласпеит.

Амра җыха ифатҗахаз,
Ашәшьы исықәыз ацсаҗеит.

УИИТ АЦЕИ!

Сматҗа Данатҗ Хашыг изкны

Уиит атҗеи!
Ацсны атҗеира иацлеит!
Ацсуак ибжы тар еитагахт Ацсны.
Саргы сышықәсқәа рҗыцуа сычкәынха снауцлеит,
Сҗыхазшәоуп схы шызбо, сшықәыз сыцсны.

Иаасышыклапало исышытоу ажәра шыта аха змада,
Аматара, еитаматара – ацстазаара саҗоуп.
Иаасхалашаз аетҗәа сымбацзаргы иахбада,
Уи аетҗәақәа ишреигу здыруа са соуп.

Исахауеит ашәахаак, ашәышықәсақәа иргәылкьо,
Уи ашәа смыршәарцаз сзырәуеит тынч стәаны.
Псра шсықәым здырхьан ахымфасқәа ансылкьоз,
Сыдгьыл адоухамч сакымзи схаракны.

Уиит сара сматҗа! Сыблачыц хаара!
Уапхьақа цстазаарак – стәы акәицқәа злацсоу.
Мышкызны унсыжыр ихьааумган са сумаара,
Ихамбац дунеикахынтә сухылацшларц сыхәтоуп.

Изхэада абду дажәуп, ма дычкәыноуп хәа,
 Абду иоуп итакәашо абдуцәа рахтынра.
 Ақәрақәа иреигъу ақәра хаа иеылаҳәа,
 Адунеи днагәылалоит изымбо игәазхара.

БЗИАБАРОУП ИКОУ

Сыбзиабара ыкоу, ицоу? –
 Сызтцарақәа зтцарак нарыцлахт.
 Сыннажыызшәа збоит, исыршәоу,
 Сыннажыит – ииашаны срыццахт.

Гәыртцас икашәазшәа сыпшаауа,
 Сшашьтоу сыфны акәакьқәа еимыздоит.
 Ишпәкоу, мшәан, ицо зны иаауа,
 Игәыхьны, ихыхьны исхызгоит.

Цкәынроуп, афасааит, зегь зылшо,
 Хьаа-баада зымтәыжәфақәа еитдыху.
 Сықәхацәеит сымшқәа еихшо,
 Абзиабароуп уажәытцәкьа исыгәтыхоу.

ЖӘЕИНРААЛАЛА ИТӘУП АПСАБАРА

Жәеинраалала итәуп апсабара,
 Уазызырфла тынч утәаны.

Ғааихак аамуцт Ыңа икәара,
Сызхыслон мышк хынтә еимданы.

Итан уаҕа аңсыз раңға хкыла,
Сырцәыттан аңаҕқа сәыхтны.
Амат ыызгон иагараан напыла,
Аңсыз ахатыңан, икны.

Уи аахыс итцозеи са сықәра,
Исыхо сазгом уажәшьта уахь.
Итцәырцәыруеит саамтагы асыпреицш,
Исыгәтыхоу раңәоуп сара арахь.

Мцамырцәа – уатцә ахәа сыҕәхахаанза,
Иахьа аңстазаара снапы аларцс икуп.
Иахьрыцстәарту абырги ақәрахьымзеи,
Мәахәастак аеырлашә исзыпшуп.

Аха уаанза,
Атцх лашәи ашареи,
Рыбжьара аңхаражәхәа – апоет.
Жәеинраалала итәу аңсабара,
Сапыларц сеибга-зәыда исыршеит.

С З Ы Х Ъ

Салоуп мца шырак,
Сыхьшәашәахом, сбылуам.

Сышықәсқәаггы рғырак,
Сдыртцхьеит, ихынхәуам.

Жәфанаф амра шөыжәыц,
Иөыжәуп, иаацсазом.
Сцыха зыхь исзымжәыц,
Ахаанггы итабазом.

Сара сеипш ушьтанггы,
Иафыхәап иагафы.
Сыцсыгага уа ижәбарггы,
Шәацәымшәан, са суафын.

Салоуп мца шырак,
Сыхьшәашәахом, сбылуам.
Сышықәсқәа рғырак,
Сдыртцзарггы сажәуам.

СҢАРААМҢА

Сзыхынхәзом сара сфара ашқа,
Схәычра адәеиужьггы тшәахеит.
Искәадырлоз зынтәи «срашьқәа»,
Ибаахьеит, ма ибылхьеит.

Саб итцәеихақәа абакоу,
Итқкаа ашықәсқәа иргәхьеит.

Уажә сахъааило даеа ҕныҕоуп,
Сангъы дмачым, дышлахъеит.

Зны ихыдаз схәычра аңшалас,
Ишқаспыртци агәыхъ сарго.
Сан лбыста ашәса иалаз,
Сзымхо сыҕоуп, «сымлаго».

Ахаҕъа икәыркәашо аңхныга,
Аңбыка лхуазма, ма арыц,
Иахзыҕалазшәа иңсымышытыган,
Ма еиҕнатцәозшәа ҳамгәа ахәыц,

Җбыста сақәа кны ҳаалыкәшон,
Цшьҕык аишыцәа ҳалзыңшуа.
Лыхтәы дшалгаз ахаҕъа ҳақәлон,
Ацәынха еизаагон абыста ахьшыуа.

Ма ишпахааз уи агъама,
Иарбан иацназго иахъа.
Уаҕықәрабжак, зегъ ниас ицама.
Ғыц сышытрақәлондаз ҕаңхъа.

Аха сзыхынҳәзом сәара ашҕа,
Схәычра адәеиужыгъы тшәахеит.
Ахъаңшха сыртом сымш еивасқәа,
Схарахеит, шыта схарахеит.

А П С Т А З А А Р А С А Х Ъ А Ц У

Апстазаара сахъацу скъыннашьоит,
 Исхыччошәа збоит уаха исмеигза.
 Сышықәсқәа салтдас иаршьшьоит,
 Иаутәкъом иааспылартә рееихъгза.

Саргы салтдызшәа даук ишьа,
 Сызрыжәушәа Аинар-жьи ижбахәала,
 Саанҕасырц сгәы итам, сҕазшьа
 Сыпсахыртә спахым сеикәхәала.

Ҳаибарххоит апстазаареи сареи,
 Уафықәрак антәамта еимахкуеит.
 Хрыбжагылоуп ажәреи аҕареи,
 Имыцәарц хамцахә ааиҕахкуеит.

Ҳааиуеит.
 Азә дыпсым, азә дтахам,
 Доусы хамчқәа рымтәыжәәа ҳаенытқак.
 Бынеацәқәатдас хтәыҕақәа еилахам,
 Хзеидымтцуа хшытцоуггы ҕытқак.

Апсҕыхҕы илпха – зеггы-зегь ирыцку,
 Амаршәа акышьа ҳақәшәаанза абасоуп.
 ... Дызбоит абырг цқба, аныхәара зку,
 Илапш санбалаанза иара силабашьоуп.

БСАХЪА СЫЗТЫХУАМ АЖӘАЛА

Бсахъа сызтыхуам ажәала,
 Ақыцәгъы иазтыхуам, мамоу.
 Бцәуп бара аказа инапала,
 Игъама збоит изеипшроу.

Игәы алакан усқан хәарада,
 Банацитцоз, химшәтеит азәгъы.
 Бымџахытырц избыдимтцеи сышқа,
 Еилагомызт усқан сыхгъы.

Сара, апоеит згәы зымпытцпраау,
 Бызбаанза исыман насыц.
 Сыздыруам уи аказа са дсыцхраау,
 Ма сишыуоу лацшхаарак насыт.

Сбыхәоит, быспымлалан уаха,
 Иара усгъы схъаакәа рацәоуп.
 Бысхыцсаанза сзыцәом срахатны,
 Сыцәаргъы исыцхызу ба боуп.

Игәы алакан хымпада усқан,
 Банацитцоз, химшәтеит азәгъы.
 Бымџахытырц избыдимтцеи сышқа,
 Еилагомызт усқан сыхгъы.

У И ДЦӘЫРҢИТ ДЛАША-ЛАШО

Уи дцәырңит длаша-лашо,
 Лыччапшь схьырша.
 Саргьы чкәынарак салашоуп,
 Имыззацт сылша.

Шьта сылапш днанкылан,
 Дызгароуп сахьцо.

Сыпсы зегь ла илылан.
 Среиуам дзыцәцо.

Анкьатәи схагара,
 Аҗарзхьейт, кыр тцеит.
 Стеслымуп схәахьазаргьы,
 Сгәы аматц зует.

Длапшықәтцаны исымаз,
 Апхәызба слыцәшәо,
 Сналывсуазаргь хымыз,
 Исзымхәо лыгәшәо,

Абар лара лхала,
 Дахьцәыртыз длашо.
 Дсымбазшәа шьта лывсра,
 Са сакәу изылшо.

Сгәы чкәыноуп,
 Сшьа чкәыноуп,
 Сыгкәыноуп саргы.
 Агхәызбагы дхазыноуп,
 Шьта дистом азәгы.

У И А Т Ц К Ы Ц Ш З А

Уи атцкы цшза цәгыза ибнаало,
 Иатцахыбџо рацәахеит.
 Бышцеиџартәу бара агәнаала,
 Сылацш алкәан зегь абахьеит.

Шьта са сзыхәа ибшәыз, ибшәымыз,
 Сылацш налазтны иархеит.
 Ба баартхеит, уи ауп исыхьыз,
 Бцәа-бжы садзаргы стаххеит.

Баргы цас уа, сбымбазоушәа,
 Лацшы мцацшыла сыббылуеит.
 Лацшыла ихыстхьоу уа имазоушәа,
 Аартрак ақәымшәа ибцәахуеит.

Еигьми тынч хаатәар ҳаицәнымхо,
 Иахразкымџоу ҳзацәцазом.
 Ҳара ҳаума ак згымхо,
 Гәнаҳак ҳатцалар ихазгазом...

ШЪХАНЫКӘЕИ ГАНЫКӘЕИ

О, еиңылама Шъханыкәеи Ганыкәеи,
Еилибакааушь иахъак ма дара?
Сгәы тынчын рааигәа саныказ,
Срыбжъаказан, иргон даргъ сыгәра.

Аха саргъы сымѡа сзанымтцит,
Сынхеит, сынхацәеит уа сахъцаз.
Сшьахазшәа уа тыцкгъы сзахымтцит,
Сыцәхалеит реиҳа амрагъы анцаз.

Зны сицын шъхатәыла Шъханыкәа,
Гатәылан – Ганыкәа сипщын.
Урт ракәын издыруаз сахъыказ,
Урт рыда са сыжәѡан хәашын.

Иахъа ҳаикәнагеит ҳара ҳаамта,
Доусы ҳамѡакәа ашеит хаз-хазы.
Ҳаңылоит доусы ашьыжътәи ҳшамта,
Мыш дууззак – нас хәалцазы.

Ишпастаху ҫыц ҳа ҳаитаир,
Шъханыкәеи, Ганыкәеи, сареи.
Иахъзеипшу тыц пшьак аҫ ҳнеир,
Иҳацрытдыр ахъааи агәырѡеи.

СҖЫЗА ГӘЫРАЗ

Уңсы тоума, сҖыза гәыраз,
 Ишцаугхеи, утдыкәкәеит.
 Уңсы ааитоукыр кәыркәа шоураз,
 Ажәра ацәәфа ухыкәкәеит.

Иац акәымзи ҳа ҳацсаатәха,
 Хәара амтцәыжәәқәа ласза,
 Адунеи ҳазымкуа, ҳлакәха,
 Җа дунеи җыцк ҳаҗтакза,

Ажәәан ҳалан, адгғыл ҳақәын,
 Арәаш ҳалкьон уа хәатас.
 Адунеи еиҗаразтәуаз ҳакәын,
 Хтаршәны ҳаман хәара атас.

Җацсаҗьоуп нас, сҖыза ишубо,
 Җамәахәастақәа ҳаршацәеит.
 Уа уанызбоз, са санубоз,
 Җазлаз аамта агәра аагацәеит.

Уажәшьта ажәра алақта хәашь,
 Атцх лашьцареипш ианххаца,
 Җагәхьааибагеит, ани аңеи реипш,
 Җаамтагь шыкоу аабоит еиҗәца.

Аха устгыы хаҕоуп, соыза,
 Хаибабаразгыы итабуп.
 Гэхьааибагарала хагәқәа тәызар,
 Хазшаз илацшхаатцәкьа ххуп...

И А М К Ы Ц Ц Ә А Ш Ы Ы К

Слацшықәтцаны самоуп иамкыц цәашьык,
 Исхашәышәуа имџасуеит итымкьац уа хык.
 Ацстазаара схыччарц абас ианаџу,
 Иадыруамашь, рыцха, атакс са сызџу.

Схата сара ахымџас, аанкылашья змам,
 Схата ацәашьы лаша, кьатарак зықәзам.
 Сыршәара ауазтгыы абастцәкьа имарианы,
 Сырбахьазаарын егъараан агәыткьа саганы.

Атцааршәыра салиааит, иангъеиџыз ианар,
 Ижьахәа ашьтыбжь ааџуан ускангыы Аинар.
 Схатагы аихалых ацсы ахазтцоз сырцоуп,
 Снапкымта џашьарак шақәым агәра гоуп.

Слацшықәтцаны самаз иамкыц цәашьык,
 Исхашәышәуа имџаслааит итымкьац уа хык.
 Ацсра цәыршәага сацәшәартә са скәадам,
 Цсџеыхгас исымоуп са сашәақәа ихәам.

И А Ц И И А Х Ь Е И

Аамта-аамтала иҕыцэаало амцақәа,
 Снарытәхәо еиқәыстцойт сзыхьзо.
 Саауеит иахьагы цсшьарак схы иамтакәа,
 Снацәкьарақәарҕы сышықәсқәа цхьазо.

Иаци иахьей ирыбжьазоузеи – цстазаарак,
 Цстазаарак – зхәаакәа еилыргам.
 Нас еимгемцароу уа мазарак,
 Ари адунеи еипш зыгәра гам.

Иҕыцэаауа амцақәа еитеиқәылоит,
 Ацсыцха рхазцо дрыниар.
 Саргыы скара-уараха снықәиалоит,
 Насыцуп уатцәы ашьыжь сызшар.

У А Ц Ө Т Ә И А Ц С Т А З А А Р А Х Ь

Схы сыхьуеит, сгәы сыхьуеит,
 Схьаакәа рацәоуп.
 Исыҕрыхауа, исыхьуа
 Здыруа са соуп.

Снарҕаччоит исцыло,
 Схьаа рыхьсмыршарц,

Снарҕаччоит сызпыло,
Дара рхъаакѳа сырҕарц.

Хѳышѳтѳышыак змам хѳа
Акгы ыкам, акгы.
Ххъаакѳа неитамхѳо
Хаипылар уатѳгы.

Зныктѳи ажѳа хаак.
Зныктѳи жѳа пхак,
Зныктѳи ашѳа хаак.
Ахауагы ѳамѳак.

Абарт зеггы дачны
Цъарак еихацсо,
Хабжъара ишѳахѳацны
Ихабжъазар хацсуам.

Хѳышѳтѳышыак змам хѳа
Икалом уа акгы,
Ххъаакѳа неибымхѳо
Хаипылар уатѳгы.

А П К А Қ Ә А Е И Ш Ъ Т А Л А

Ицоит схахы апкақѳа еишьтала,
Лацшыла срышьтоуп, срыхъзоит.

Заацәа имҕахытцит тагалан,
Азынрагы саандаҕ аґсы азоит.

Иац акәын сара сшыапхырҕаҕа,
Схәычрашта саныкәыз сласза.
Качбеи ҕатцак ыкәыспаарц аҕаҕа
Сан лышьтахь сангылаз сыҕеза.

Иаҕыараан исыкәырххо аґхныга,
Лгәы шлыхьуазгы скалцалон уи.
Иахьа сананаала аҕыга,
Скалам цынтцаҕ урткәа маати.

Ицоит схахьы апҕақәа еишьтала,
Схәычра шыкәсқәа мґцарсны иргоит.
Ахьы напқәа сыкәырша тагалан,
Сшакугы хьаақәак сдырххоит.

* * *

Аинтәаш еиґш дласуп уи данкәаруа,
Амат еиґш ишхам цьбароуп.
Дҕапуеыр хьапарчґцас дхәархәаруеит,
Дүзеилыхуам, шә-цәак ихарпоуп.

Арахь уи иныхәаҕа шытыхуп,
Иеыхацәа ирылшо мбатәзоуп.

Илақта итапшуада, дшьыхуп,
Зны дхароуп, җазны дааигәазоуп.

ҖАМҖАК АЖӘҖАН

ҖамҖак ажәҖан еита агъама,
Абаха снаҗеит амш иҗаз.
Атҗхгы ааныжъны хара сҗама,
Исызгәамҗеит уи амшгы шҗаз

Ашықәсқәа ухәеит хәа тҗәкьаран,
Са скарҗазшәа сдыртҗахьеит.
Иацы сахыҗказ гәырҗа-ччаран,
Иахьа шәаҗькгы саҗахьеит.

Издыруада сара схала,
Сыҗылазгалазар ихьанҗаҗоу.
Ак камлазшәа зегь неикәхәала,
Ирҗырҗтәызар ихараҗоу.

Исыздыруам, исыздыруам,
Исыздыртҗәкьазом тҗаны,
Иарбан шахоу иахьагы исыруо,
Сызшыу акәзар схәараны.

ҖамҖак ажәҖан, җамҖак аҗауа,
Иахьанзагь срымоуп сеикәырха.

Усгы тѣамѡахѣ сара исоуам,
Иансымоу шѣ-уск еилыргатѣа.

А М Ц А И А Р Ц Ѧ А З

Амца иарцѡаз амца ѣыхеит,
Абыз шѣамха итнаган.
Иарцѡарцу шыта гѣйтѣхеи гѣтыхеи,
Аѣѡаѡѣа рышытамта еилага.

Ацыха зыхыгы адгыл кылтѣа,
Итѣѡраа иааиуа аѣраза,
Иѣѡнархарцу инымха-хымтѣѡан,
Ахытѣхырта аѣахыгза.

Амца иарцѡаз амца ѣыха,
Аѡстаа игѣаѣѡара – ипѣхыз.
Ѧааигѣа иѣамлаша – аныха,
Зыда ахѣа ѣмоуша ѣара аѣѡыз.

Иѣѡытѣатѡаз уа тыми-тышак,
Асыпса аблаѣѡа иртаѣшуа.
Иаламшѡарѣаз аамта хѣтѣышак,
Ибла тѣнамхыртѣа хара ипѣшуа.

АРИ АДГЪЫЛАҢ

Ари адгъылаҢ – инымтѣо ахъаа,
 Арахъ, Ҥазшаз илапш хаара.
 Сыршазшѣоуп сшыкоу сара заа,
 Адунеи шыақәгылаанза... Даара

Саацсоуп.

Схы ныластцап атомқәа рыхчы,
 Идыршхъоу адгъыл ақәиара мариоума.
 Пхызла акәзаргъы дызбандаз, ижакъа иҫачы,
 Алакә-таҳмада, иахтынра хароумашь?..

Исеихәарын иарбан мзызу сызхырқъоу,
 Хҫыхшьас исымоугъы ихәарын имзакәа.
 Дыскәицарын аҫстаа исышьтоу длабқъо,
 Схынхәрын саргъы аҫныка смаацсазакәа.

Ари адгъылаҢ – инымтѣо ахъаа,
 Аибашьра иарқъалаз ацстазаара.
 Сызмыцѣозаргъы ма сылацәа нтаар,
 Исзаҫызан цааимбарк икәа атазаара.

СГӘЫ АХСААЛА

Изгәағьит, иаасыртит са сгәы ахсаала,
 Иануп са сдунеи зегь убра.

Итѣхымызт иаинырслан мариала,
Еизгоуп уака сажәра, сәара.

Еизгоуп уака сгәырға лахәыхкәа,
Сылагырзкәа кырцх рыцкәан еизгоуп.
Инхаз уака сымш ласкәа нымхкәа,
Изынцшылам мфәхәастаны ишьтоуп.

Иануп уа схәычы ссиркәа рышьта,
Сан лыблакәа рыла ихьчоу.
Илацш цәгәа дамыған тцлаҳәыстак,
Ианымхалар амуит, ихъантоу.

Уака икоуп адәеиужькәа, аккара,
Ашьхақәа, азиаскәа, амшын.
Атцлашәкәа, алашәага, ашарккара,
Ацсаа рашәа мбатәыла ихарку.

Изгәагьит, иаасыртит са сгәы ахсаала,
Схата ицьасшьоит, ианзалазеи уи.
Са соума измаз зегь еинраалан,
Абарт зегь цьарак излаки...

Х А Н А Ц Ә А

Ханыкоу иахәа ҳацсадгьыл ҳақәйтны,
Ххы шытьхны ханныкәо храхәтны,

Хтеицәа рхатгэынкәа анхамоу ихьчаны,
 Ҷахшара мла иамкуа ианыкоу иаазаны,
 Ҷанацәа ссиркәа, еснагь сызкәыхшоу,
 Еитахгьы шәа шәами абарт зыбзуроу.

Абар, афырхаңа, ахымца иаиааиз,
Ахымца иаиааиз, аха зыхәрақаа зиааиз,
Гәкаҳарак рнымцшзо, ҳақхъа иахьгылоу,
Ҳиааирақаа риааира бирақны ирхагылоуп.
Ҳанаңа ссирқаа, еснағ сызкәыхшоу,
Шәа шәымчоуп дырәегьых псыс урт ирхоу.

Итдысуеит иахъа агарақәа, агарашәа рхыџуа.
Апсуа иашта изгымхаша атыџра,
Асабшақәа еимаркуа ачарақәа зуша,
Ачарақәа зуша, зышьтамта азҳаша.
Ҳанацәа ссирқәа, еснагъ сызкәыхшоу,
Дырџегъх шәара шәымшроуп урт ирхьыршоу.

Дтəоуп апоет, дуней ссирк дагəылахан,
Ажəақəа рымца ицралан, ихарахан,
Ралцшаара илшом, ишəатəоу ихəарц,
Егырыгым, абар шыта ицсы ихдыршəарц.
Зегь акоуп, ханацəа,
убригьы деикəшəырхоит,
Шəа ишəатəоу зхəахьада,
амач шəызшəырхоит.

АТ РЫ Ш Ә И А С Ы З

Атрышә иасыз псаатә мфасу,
 Ус уа хәмаршақә азә дшәышәу.
 Ма сзырфашьо ак слымҳа итасу,
 Ажәфә тҕьага матәа зшәу.

Ихытҳәаамкәа, ипсытҳәаамкәа,
 Мыш хазыназак саниан.
 Са сгәы итамкәа,
 Са схы итамкәа,
 Ас санақәшәа сус мариам.

Иахьа азыхәа, са схы азыхәа,
 Еидсыргәагәалақәаз рацәан.
 Сныхәа-ныхәо, сеитаныхәо,
 Аштә стьтцит сгәыргьатцәа.

Ус абар: шәиу-шәиу, шәиу-шәиу хәа,
 Атрышә асыбжь ахьсыхьза.
 Иатахушәа иахәар, ушәиуп хәа,
 Ицьоумшьазои узыхьзас.

Шьта сабацои аҕатәарамшха,
 Шьтахьҕа агъежьрагьы стахым.
 Сынкахәыцуа, лахьеикәра сымшха,
 Мышкы ацстазаара сгәы ахым.

Са схы зжъозар мариа усказ,
 Атрышә асыбжъқәа галааит.
 Сымшқәа ракәзар тынч имфасуаз,
 Рыкәа сҥаршәны сырғалааит.

Сырғалааит, саргъы тәамфохә сымам,
 Ҳаицахагъежылап дардык.
 Уа разкымфак сара исыман,
 Шьта иаутцәкьазом сгъежыыр.

* * *

Сыжәфахыр икәтәоуп тыс иатцәак,
 Ашәа иатцәак ахәоит.
 Сымафа иахашәтуа сыхәнацәак,
 Уи ашәа рхацсоит.

Егъи сымафа сывахауп,
 Иазышьтыхуам сыжәфахыр.
 Ҳнышәынтрақәа ирывахауп,
 Ифом, ибзом – уцшыр.

Сгәы иалкьахьейт ахызатцәкәа,
 Сықәуп сеилшьааны.
 Ахы затцәкәа – атцәы затцәкәа,
 Сыдрыпцхуан сыпцшааны.

Исхызгахъоу – лакә цҭазаароуп,
 Лакә цҭазаароуп сызлоу.
 Закантә сыпсхъоу еизгазар уа,
 Дрылапшааит ҳағоу.

Мраташәараан сацташәон,
 Амра исызкапхоз.
 Ацсаа рашәа сацшәахәон,
 Стахамтаз итҭынхоз.

Уатцә ашамта аеалакны,
 Схьаакәа еиҭа ипхатцә,
 Мчыла исыхо, сеималакны,
 Саргылон сгәы катцә.

Сыжәа иаакәтәон тҭыс иатцәак,
 Ашәа иатцәак сызхәо.
 Мафак иахашәтҭа сыхәнацәак,
 Хь-рыцқәан ирхапсо.

СГӘЫ ИҭЫХОЗ СЫЗХӘАМА

Сгәы иҭыхоз сызхәама,
 Сгәы иҭыхоз сызума?
 Сызнысхъоу амәа кыр инаскьахьейт.
 Сызхыцалоз ахтҭыста цьоукы рзы илакәума?
 Исархәар сҭахым: уи хтҭыстам, ихахьейт.

Сышықәсқәа еидараха исықәҳаит ирхазшәа,
 Зны сшықаз схарштуа, ацыг еипш, сласза.
 Ускан урт хәаас измадаз, исыцәшәазшәа,
 Рхабарк аусдырбаҳуаз, уажәоуп иансыхьза.

Саргыи сеидараха сыкоушәоуп схы шызбо,
 Иацы исзымбаз симоуп иахьа ґыц ибатәны.
 Амала сыкамшәа збоит схы санызбо,
 Ишсимоугыи сызхьымзац шә-уск рыххатәны.

Сгәы итыхоз сызхәама,
 Сгәы итыхоз сызума?
 Сызцаарақәеи сымшқәеи хәаас шыта сырқзам.
 Иахьанзаггыи скамхәкәа сахьааихьоу разқума?..
 Атыхәтәантәи скәапгыи атызтыц харазам.

СЦОИТ АҚЫТАХЬ

Сцоит ақытахь. Уа сан дысзыпшуп.
 Ацсаа рашәа хбахча иахьшуп.
 Схәыцра еидарақәа схызхуа хамзырха,
 Сан леипш уигыи иаздыруам сынзырха.

Сцоит ақытахь. Са сыбафқәа ахьжу,
 Сабду ихәыштаарамца ґымцәаа иахьаку.
 Ажьакәар сафызаха сытқьартахь сцоит,
 Инысххьоу ирхашәалаз убрака срыниоит.

МГӘЫЗЫРХӘАКА

Сгәы апсашьоит анхафьцқьа санитоу,
 Сынхафра сөылаҳәа иуацъаӑ саныгәәтәоу.
 Ара ақалақьағ мбатәыла саапсеит.
 Ауаа избац ракәым – сара схарахеит.

Нахьхьи Мгәызырхәа апстазаара аеакын,
 Сара санрыхьзас, ауаа ргәы хтын.
 Азә игәырғьара ныхәан ақыта рзы,
 Азә ирыцҳара рыцҳаран ақыта рзы.

Сара зехьынцъара Мгәызырхәазшәа збон,
 Ақәатәи апстазаара цъанатшәа агәра згон.
 Аха сықәра еидараха ианыспыла иеырбо,
 Аеуреипш сынкыланы апстазаара сырбо.

Игәхьаазго салагеит анкьатәи схәычра,
 Игәхьаазго салагеит анкьатәи сғара.
 Цыца икәара пхызла сызтытцуам иахьагьы,
 Хәхьатә кәасқьа еиғьыз сдымлеит цьаргьы.

Арака азәырфьы рыбақәа тибакхуеит еибабар,
 Реимак убахыр – аеыргәапра, ахымхәхәр.
 Инхынааз сацыцъра изура ацымхәрас,
 Дкәәҳаны инаихьсуеит бажәтцас инаигәтас.

Сара урт сахърылоу стѣымны схы збоит,
 Ари аамта сатѣымкѣа сшалоу агѣра згоит.
 Аракатѣи сускъа сызмоу сѣахѣаны,
 Снарылтцны сзымцеит снапкъа ааѣаны.

Анхафыцкъа ишѣа, ихаау, иразу,
 Зынамыс, зчеицъыка зынза ихазу.
 Сгѣы аѣсашьон зегъ ныжъны иа ишѣа сызцар,
 Иуацѣаѣмца снадтѣалан маѣк сѣссырпѣар.

СФЫЗА ИЦХА ХАЦА ДЦОИТ

Елана Лашѣриа-ѣѣа илызкны

Сфыза иѣѣа хатѣа дѣоит,
 Дызлырго тѣѣуеит, дызго чѣоит.
 Ус иаѣуп, ѣа ѣыѣк аѣѣам,
 Итѣанхаѣѣаз лоуп згѣы наѣам.

Иссирми, азѣаб хатѣа дѣоит,
 Иссирми, арѣыс пѣѣыс дааигоит.
 Риетѣѣ кыѣуп ихъзыркѣа,
 Рымра шаша – блѣа тѣѣѣа.

Рѣунеи ссируп, иразуп,
 Еибагазар – уи разѣуп.
 Ргѣырѣѣа иалаз инагзаны,
 Зыхъѣшѣа зыѣѣѣала иразаны.

Амтдэыжәса еитцыхуп аҕара,
 О, ианиаша згәахэтәыхъзара.
 Сөыза ипҕа хатца дцоит,
 Сныхәапхьыз лашта дытнагоит.

АЖӘАРХӘМАРРА

Апсаа рашәабжь гоит имшацкәа,
 Амш хазынахар ахәтоуп.
 Ас еипш ашәабжькәа смаҳацкәа,
 ҂а шыжкы хаак акәа стоуп.

Ес-иҕыцхо апсабара,
 Ес-иҕыцхо адунеи.
 Сара затцәык хара-бҕара,
 Амра шгылоугы зымбей.

҂еидкыларак – ашыкәс дырга,
 Амцахъ сыказам, мамоу.
 Ана сырго, ара сырго,
 Сқәыпшра сыцуп иласцәоу.

Шьта схәычума, сышыкәс маҷым,
 Аха ажәраҕы схьыпшым.
 Шьапык сатцашәартәҕы схәачам,
 Сегьцааимбарым, сегьдаум.

Сара ижэбац ажэархэмарфь,
 Сара ижэбац Енвер Ажьи.
 Споегхазар – уигьы хэмаррам,
 Сааҕыалақазаргыы сымгьежьи.

Сыҕоуп шэыгэҕа, сыҕоуп шэаштаҕе,
 Сшэыцуп ачара шэанахатэоу.
 Изузатцэҕьом ус сышэхаштыр,
 Саашэымбаргыы шэыгэҕа сыштэоу.

Өеидкыларак – ашықәс дырга,
 Амцахь сыказам, мамоу.
 Ана сырго, ара сырго,
 Сқэыцшра сыцуп иласцэоу.

УЦЦАКЦӘИТ СХӘАР...

*Сөыза Виачеслав Чытанаа
 игэалашэара иазкуп*

Уццакцәеит сҳәар... Мчыс иумаз...
 Узахымцеит улахьынтца.
 Чытанаа Слава, сөыза гәыраз,
 Шьта узанытцзом сгәымшынтца.

Иацакәымзи тәык неилыхуа,
 Лафк неибыхәо, хәгәқәа еитцых,
 Хә хәнеицыз хәибашьтыхуа,
 Амш хьантәқәа наҕ хнарых.

Иацакәымзи... Мшәан, иацакәын,
 Сергеи, Толиа, уара, сара,
 Хнапы еикәырша мфак хайцықәын,
 Аарла хтымсхьази хәара.

Иацакәымзи... Цақәашь хакан,
 Нас Аимарака хцон хайцны.
 Уантәи – Мгәызырхәа, сыфныка,
 Сангьы дтәамзи дахзыцшны.

Иахьа Слава, иацтәи уадкыл
 Са санцәажәо иткәацуеит сгәы.
 Слымха итыфәуеит: афны шәныдгыл,
 Ха хайцәымзроуп абаацсы.

Иабахдыруаз, хамч зкәымхоз,
 Ацсцәаха дгылан дшахзыцшуаз.
 Абас хшеицу ха хашнымхоз,
 Хлапшықәтцаны дышлапшуаз.

Хашықәсқәагьы цоит еишьтала,
 Акәреи агәыцшаарақәеи еицуп.
 Саргьы исзырхәашт: шәнеи иныхтәалан,
 Цәыцак жәжәыроуп, ус иацуп.

Аха уаанза, сфыза хаара,
 Сцәа итамзара кыр тәзеит.

Угәы җахшәазшәа, ихәтә харак,
Уахьцаз җныжъны умхынхәзеит...

СААНҖАСИТ

Саанҗасит. Амҗа нымҗахыт, нахъхь,
Цхәыск дуазыруа дакәшеит ахәтгәын.
Сгәы ахәрақәа дырҗегъых шьоуп ирҗахъхьы,
Иаасзырҗәандозтгъы мацк уажәы лгәы.

Аха лмыткәма гәйтшьяагацәоуп, ируам.
Сшьапкәа лара лахъ уажә сеитаргом.
Ацсра – ахааназгъы ибзахом, ицсуам,
Абзароуп – ахәаакәа зегъы еилазго.

СЫБЗИАБАРА АШӘАХӘАЦҚӘА

Еизгам сыбзиабара ашәахәацқәа,
Ахърыцқәа реипш урт цсаҗьацәоуп.
Заҗа ашәа хаа нхахъеи исымхәацқәа,
Амацарҗеипш ргъама хаацәоуп.

Сгәы хдырчоз цьышьон санныкәслакь,
Сҗара амтцәыжәҗақәа иргазшәагъы збон.
Аха, имажәуа агәоуп, уи иапыкәслоугь,
Ацта цжәахақәа реипш ирытҗьон.

Иссиру аҕараамта амҕахэастақәа,
 Ирнымсыц аҕараамта агәра згоит.
 Исыкәшәоит анкьатәи сшәахэастақәа,
 Издыруеит, макьана сыгәра ргоит.

СААУЕИТ АФНЫКА

Саауеит афныка шә-цстазаарак срылсны,
 Шә-зиаск срырсны сыфныка саауеит.
 Шәынтә стәахьейт амҕан ахьтақәа сылсны,
 Аха схимжәакәа сыкоуп, мыч чыдак сзаауеит.

Сыфныкоуп уажәшьта, сыфныка, сыфныка,
 Сҕара иннажьыз суацьякмца сажәра иазыцшуп.
 Сыкан сара ага, зны ашьхарахь сыкан,
 Кыр зхызгахьоу среиуоуп, сышәпылар сымшуп.

Сымшуп, уи сымшра сәмеигзакәа ишәзысшоит,
 Схазыхәа акызатцәык – сыхшара рлахьынтә.
 Абзабаа абаха сазар ицъысшьоит,
 Са шамкәа сызшаз, имшра сәантә.

Сықәуп са сымҕа, саауеит шыта афныка,
 Тынч цсшьарак схы иастарц тынч снатәаны.
 Сыкан сара ага, зны ашьхарахь сыкан,
 Саауеит сара афныка шә-цстазаарак еимданы.

САБДУ ИКАМА

*Аамтала, Венгриантә «Ахътәы ңсар» аазгаз
абыргцәа рансамбль иалаз хгәыла быргк
ауарахәа иигаз сабду икама ирзит*

Сабду икама, арызныцсара,
Заҕантә сеигәырғо искхъаз.
Иахъа икам уи ацәаара,
Ирзит сгәылак, зхы цахъаз.

Сабду икама, зқы ирылаз,
Иаарылсцаауеит знык избар.
Дыцсит сабгы агәала шимаз,
Иааимахакәа ахабар.

Уи аахыс итцозеи, тынчрак
Саргы исымам, изгәырфоит.
Абицарақәа зегь хамшрак,
Хамцаа зыхәашык иагоит.

Сабду икама, арызныцсара,
Иарбан дгылу уахъагаз?
Сыхгы иастоит шыта харак,
Сызлаиеиғхей ацәыз згаз.

Издыруада, хкәаскыа гәхъааго,
Иарцшзозар итәыму ҕнык.

Ариакара амчқаа абаазго,
Исхыцсаартә еипш даеа знык.

Сабду икама, арызныцсара,
Исзырхандаз ушыта знык.

Сара ашытацшааф – акара,
Исызтода схяакқаа ртак.

А А М Т А И А Р Ѡ Е Ж Ы З
А Ш Ы Қ Ә С Қ Ә А

Зны аамта иарѠежыыз
Ашықәсқәа ғышәшәоит,
Ихиаало, асцырақәа
Иреипшха икацсоит.

Снышьтасны иаашьтысхыр
Стахуп – ихьантацәоуп,
Ифымтәаац рымцагы
Снанашьтуам – ицацәоуп.

Ирымхәац ашәақәа
Иреипшха инкабар,
Ханфыхалакь ашьтахь
Икамлар рхабар,

Хзеипшхода, шәазхәыци,
 Ханымсызшәа мѡак,
 Зѡаара шәкы хаймаркыр,
 Иахзыѡамѡо рѡак.

Зышьѡахьѡа ак нымхаз –
 Баша ишахаз,
 Зышьѡахьѡа ак нымхаз –
 Зѣараамѡа лашәхаз.

Зны аамѡа иарѡежъыз
 Ашықәсқәа ґышәшәоит,
 Са саамѡа
 Иацу ашықәсқәагъы срыцәшәоит...

АШӘТ ҢНАЌЪЕИТ АХЫМѡАС

Ашәт ҢнаЌъеит ахымѡас,
 Ацшзараз ишаз.
 Саргъы сзымцеит снаѡыс,
 Саргъы ахы зықәшәаз.

Ашьхыц иахъа аашазар,
 Ашәт агәы иѡатәан.
 Гъама хаак абазар,
 Атыпраарагъы цәгъан.

Уажә ахымѡас пстыхга,
 Апшзара ҕнакьеит.
 Шьхыци шәтыци еилыхган,
 Абцъар иныткьеит.

Апшзара еитарпшзо,
 Ашәт азцоит апсра.
 Ахымѡас хъаак анымпшзо,
 Нақза ицеит, хара.

ИМѡАСУЕИТ АМШ

Имѡасит амш ашьта ныжъны,
 Атқх иапылеит иццакуа.
 Нас псшьараамтоуп инеиужъны,
 Кәымжәы лашыцоуп зхапқәа ақуа.

Еилазѡоит шыта пхызи лакәи,
 Амза рхылапшуеит зегъы.
 Маза ззымтқәахыз шәәхәаки,
 Зыцәа кьалаз хьча лаки,
 Изеинаалом уахагъы.

ИХААРА ЛАПШЫЛА ДНАСКЪЕИГОН

Ихаара лапшыла
 Днаскъеигон дахьцоз,

Ишпацей, мшәан, аамта,
Абар илашьцеит.

Игәыкы-тәыкуа ианеикәшәах,
Аамта ццакцәеит,
Ирхәаз, ирзымхәаз
Нархыпраа ицахъеит.

Абар, уажә еицәгәаазшәа
Ицеит хаз-хазы,
Ицстазаара гьамадоуп
Арцыс шытазы.

Идыруеит ашара
Дшапыло уатәгы,
Идыруеит дышәтышха
Дшипыло ларгы.

Аха уатәынза –
Атх илашьцаңоу,
Аха уатәынза –
Хаз асаатқәа ихъантоу.

Ағара амтәыжәфақәа
Хьшыыцбатас иласзоуп,
Нкылашьа рымамкәа
Идыруеит, ипырзоит.

Аскъанць анықәтәаха змада –
 Ҷароуп,
 Аңшалас, аңшалас, аңшалас –
 Ццакроуп.

Ихаара лаңшыла
 Днаскъеигон дахьцоз,
 Абзиабара арыцқәа
 Згәатца итаңсоз.

Идыруеит ашара
 Дшапыло уатцәгы.
 Идыруеит дышәтышха
 Дшипыло ларгы.

Аха уатцәынза –
 Ихароуп, харацәоуп,
 Аха уатцәынза –
 Асаатқәа хьантацәоуп.

МѠАКЫРАКАҶ СТӘОУП

МѠакыракаҶ стәоуп. Бцъарым схы иасырхәо,
 Бшьапышьтабжьқәа рташәахәо сгәатца итәтәоуп.
 Избоит сывараҶы ашәтқәагы шхырхәо,
 Бааигәахоит сыңшза, бымтарсразы сыхиоуп.

Сыцкэынра хагаха ианықәыз бытцәрышкәән,
 Апшзеипш бнытцашәкәон лафк басхәартә санхиаз.
 Ибьмуазар, ибеигъу слыниоит хәа снабцыртцуан,
 Шьта иабатаху уи ашьтахь исхызгаз, сзыниаз.

Уажә стәымта аеышьаха сеипшны, стеслымха,
 Иахьа тыцкаф саанфасырц санамоу сфахәаны,
 Ғыц бызбахит. Издырит иахьанзагъы бшысзымхо,
 Шьта мфакырахьтә бызгароуп сдунеиахь,
 бышьтцааны.

Агәы иахәап нас ажәфан, амра хаа зфалашо,
 Азырфашкәа рхатцашәа хгарлап хеыртынч.
 Апсабара хахәтакны, ибдыруаз, ха халашоуп,
 Хцәаныррақәа хәерахтап, рхәаакәа хартымтц...

И Б Б А З Т Г Ы Ы, И Б А Х А З Т Г Ы Ы

Ибаҳазтгъы сылапш ибанахәо,
 Ианыбхысуа бцәеижьы еимданы.
 Ибдыррын ишыкам исхароу хәа,
 Бахьыкоу абас еипш бшаны.

Ибдыруаз, сымцахьгъы икам,
 Ажәра – бызмоу быршәаны.
 Бымфохыган бсымазтгъы сыфныка,
 Еицахшарын атц рцчаны.

Ба бшоушәа ббоит җазә изыхәа,
 Ацшзара ишахзалоугы зегь хтәы.
 Шәазызара-пхашьарак хнаыхәхәар,
 Иахдылап ацстазаара еикәатәы.

Бацәымшәан сылацш беимыздо,
 Баблыр са сцәала исырғоит.
 Бымцашоура саблыргы исхызгоит,
 Нас ахацәа рылацш бналцаа бызгоит.

СГӘЫ НКАСЫРШӘТ...

Сгәы нкасыршәт иаатыхны быфны аҗапхьа,
 Атх лашә иалчча буада ифонахаларц.
 Фымца лашаран бахәацшуан уи рапхьа,
 Аха насоуп уи ангәабта, изыхкылак.

Бырчыхәчыхәуа бдәылнагалон буада,
 Ацәа хаарагь дәылнацеит быфны.
 Нас са сгәада бгәамтрақәагы збада,
 Бценцырқәагы аазыкәамлеит иаркны.

Ус бсызхәыцла, сыхаара, инцәытдарз,
 Саргы бааигәа сыкоуп, схаразам.
 Мап схәарызма сцозар бхыза снытцаз,
 Икалашаз настәи аусқәа еилыргатәзам...

БҒЫРГЫЗМАЛНЫ БСЫХӘАЦШУЕИТ...

Бғырғызмалны бсыхәацшуеит уа бгылан,
Исылбыршарц ибтаһу еилыргам.
Былацш саблыртә сқәыцшра мға сангылам,
Сацәцартә еипшгғы ажәра акәа стам.

Стәымта ацстазаара агыама хаа саналоу,
Ахәса цшзақәа шыта ғакалашәа шәызбоит.
Иац сызвысуаз иахыа иссирха сыбла ихгылоуп,
Иацтәи ааста иахыа сымч иаха агәра згоит.

Ссахыатыхыҕа иахьоуп ғыц санизгғы,
Бцәа-бжыы еимыздо сыблақәа ғақзоуп.
Еимгеимцараны ацстазаара стәы ахызтгғы,
Иахыа исзымхо ахаарақәа рацәоуп.

Бғырғызмалны бсыхәацшуеит схар хәа,
Усгыы ибдыруз, мап, шыта сацәшәазом.
Хыас исымоу, бара, бгәы нсырхар хәоуп,
Бызбагәышыар, нас са сныжыны бызцазом.

СЫБЛАХШӘАЛА

Сыблахшәала, сыбла еинаала,
Сқәыцшра иацыз имцаха,

Хашыкәс цәышлақәагь бырнаалоит,
Еснагь бреиуоуп иґахо.

Ма бажәызтгьы, ма сажәызтгьы,
Хґара ххарштуа ҳаатәарын.
Ғабзиабара зышхәа хжәызтгьы,
Ғакала усқан хґаларын.

О, итцозеи уи аахысгьы,
Цтґазаарак ниакәкәа ицахьеит.
Иахґаагахьеит иага хтысгьы,
Иахзымышхчаз ханасыц былхьеит.

Сыблашәала, сыблахаара,
Сқәыцшра иацыз имцаха.
Исаґәагәышьоуп былабара,
Ба бзы сшыґоугьы смыцхәа.

Ш Ә Ы Ш Ә С Ы Л А Г Ы Л О У П

Сааит. Шәышә сылагылоуп. Ашә аашәырты.
Шәаґсуаами, ашә зышәхаркузеи?
Сааґсоуп. Сыхьґакуп. Шәуаґьяґ аґырґы,
Садшәыртәал, шәааспылан, шәызкузеи?

Изрыжәпазеи, иараби, абастґәґья шәгәатґәа?
Асас дшәымбартә шәзырлашәызеи?

Саб ихаан сара испылон игэыргъатца,
Иахэамцшыцызт са исхази, исшэызи.

Быжь-насыпк сыман сымѡахытцун сара,
Санцоз са схазыѡа ак акэын
Изгазоз, егырт рзынсыжыуан дара,
Сызлапхьоз ирымазгы мышраѡын.

Иахьа хара хаамта ажьакца зхьыршоу,
Аѡамсажэ иаатыѡрызшэа гьама амам.
Аха сашьца, ихышэтроуп зыблаѡа хѡахьоу,
Хэрашэала иѡаазэзэап згэы ажьакца иагахьоу,
Арахэтѡѡьа еилнахуеит афатэ изхагылоу.

* * *

Тцлакы ашэара ихалахьеит амра,
Жэхьан инахыцаны акыр.
Иѡамшэа ари адунеиаѡы харамрак,
Ацсабара цшзахеит унацшыр.

Ашьхаѡа еикэыгеырбо игылоуп,
Арѡашѡа рашэаѡа ааикэтэом.
Сыцсы ахьынхазгы шьхатэылоуп,
Мап, шьта араѡа сызтэом.

Быргк иеипш ашэшьыра снытца,
Аацынра шьхатэылахь сагоит.

Уакоуп ажәѡан снагәйтдак,
Сахьарпыруа. Уи са исызхоит.

АНААТӘ АСУЕИТ

Анаатә асуеит сценцьыр ҕыхуа,
Суада иѡналан аҕарпхарц.
Са сеипш уигы иамоуп гәтыхак,
Қаад ианымлац ак аҳәарц.

Ацша хагагь еита аҕырхаган,
Иаазықәшәаз аҕерыннаҕьоит.
Иамагәышьам шәага-загак,
Ибцар хьшәашәоуп, нас итҕьоит.

Арт зегь сычхароуп ицыршәо,
Аѡны сдәылган сыртахуп.
Ишырдыруагь са сшырнымшәо,
Соурьжьюама, рылацш схуп.

Иаслааит анаатә, ацша хагагь,
Ирзаалааит нас азаара.
Дара реипштәҕьа саргьы схагам,
Сыхьчо самоуп схәыштәара.

* * *

Хәынтәа лаха, тажә-табаак,
Ихижәахьазшәа уаанза баак,

Ихо, итгəо, алаба данта,
 Иеыхацəа дрыгəхынта,
 Дааган усхəартак дахадыргылт,
 Ушьта ухатцоуп, унеи дыргыл.

Истол дахатəоуп ибла ткəиза,
 Машьынак итагылоуп иссирзоу.
 Арныкəцаф иус шыта ґакхеит,
 Кəрышьлагы деикəыршəахеит,
 Дкəаруа таацəак рыматц иуеит,
 Уаха дкара афныка дхынхəуеит.

О, уи хара дахтəым, рхəеит,
 Акəыба цсыжыртоуп изтəу, рхəеит.
 Ахы зхагылоу дахтахуп, рхəеит,
 Хара хцəбацəам хакруцəоуп, рхəеит
 Ирхəеит, ихəхəеит изахауада,
 Хыхынтə даашьтуп, узеибашьуада..

Ацсцəаха мыжда уи дихаштцзеит,
 Дызну асиагы данымтцзеит.
 Еилахауада азə ицсра,
 Аха дзычхауада алыг ара.
 Жəларык иеипцшхоит даархахар,
 Хаґеимшхара – зегь еипцшхар.

А П С Н Ы

Снова нас читает Россия,
А не просто листает нас.

Б.Слуцкий

Апсны – ашәкә дууэза,
Здакьақәа нтәара рықәым,
Ианзалазеи зқышықәсала,
Уацхьала утәаны.
Уи аора иафызижьтәи иахьакәым,
Иацакәым,
Зака цшшәы агәылоузеи
Ахыртәеипш еилартәаны.

Бла иамбо ашьхақәа –
Апсыбафқәа ихараркыз,
Бла иамбо азиасқәа –
Алағырзқәа узхәәеуа.
Бла иамбо ахьаақәа –
Ашьарфашқәа зхы еилазкыз,
Бла иамбо апстазаара –
Иаххысхьоу хшьаеуа.

Бла иабо хбаашқәа –
Ахахә кара-уарақәа,
Бла иабо хашьхақәа –
Хтырцашла иеырбо.
Бла иабо хзиасқәа –

Арѡаш хыѣеарақѡа,
Бла иабо ҳаѣстазаара –
Макъана зыгѡра гам.

Аѣсны – ашѡкѡ дуузза,
Здаќъақѡа нѣѡара ақѡым,
Ҳаѣхъоит, ҳаитаѣхъоит,
Иҳаѣхъоит ахатагъы.
Уи аѡра иаѣызижътеи
Иахъакѡым, иаѣакѡым,
Ахытхырѣақѡа адунеишара
Иаѣшаны иаауеит.

* * *

Иѣччархѡу, иѣѡадоу, ихъыдоу,
ѣѣстазаарак амѣахъ сымнеит.
Далсымхит ѡызакгъы игѡыдоу,
Ауаа разқѡа амѡан срыниеит.

Сышрыѣыз саныст сымѡабжара,
Сышрыѣыз исхызгеит қѡрабжак.
Сыбжъамхеит ус гѡарабжъарак,
Стамҳаит ѣѡоук иржуазгъы жрак.

Шъѣа ишѡартѡу мѡа ыќам са сзыхѡа,
Сызрыжѡуп ауаа разқѡа рымшала.

Саб иқәра маҷкғы снахыҳәҳәеит,
Инысхыпрааит җшаласкғы сыршла.

Иччархәу, ицәадоу, ихъыдоу,
Җстазаарак амцахъ сымнеит.
Схы ивызгон амфан ихыдоу,
Сзышьтаз ахшыѳтрагғы сихъзеит.

ЦӘАҲӘАК МҢЫКӘА

Мышкы цәаҳәак мҢыкәа зхәало,
Сгылан срыхәацшуеит, иссируп аиашаз.
Нас атомкәа еиқәыжъны изыцхъазало,
Ирбеит аргама раацсара шмызыз.

Са схәыцуеит: иаачхауеи ақбаад,
Еитдарпапа афымтақәа ирытцоу,
Дышцеичахауаз хпоет ду Баграт,
Таиф лахыцәгъа, егъа ҳаитарын иґыцу.

Цәаҳәа ссирзак, ма кәыплетк, жәеинраалак,
Жәабжъ хазынак, ма узтәызтәуа ароман.
Ақбаад шәыртата, узықәшәаз уеанраала,
Мышкы цәаҳәак мҢыкәа изанаалом,
Авторцәақәак рмуза хырзаман...

АЛАГАРТЕИ АНЦӘАМТЕИ

Ихысцәааз аапсарейпш исхытцуам схьаакәа,
 Ҷарей жәамтеи рееипшыуа – астцәкьа убахьоу.
 Сыпстазаара тцлақәа ирмеигза ираакәан,
 Аха, инхазгы мацмызт, здацқәа мѡахьоу.

Ахѡарах зхылтцуаз, сшәа-зызауа нап адкыл
 Исыхьчон даеа хѡарак ақәымшәарц уатцәгы.
 Зегьы акакәын сразкы самамызт саагәйдкыл,
 Снарылшыуа саанаго атцаапсгы, ацагы.

Сара зегь рычҳара акәын сызқәйтны исымаз,
 Измадаз исыхьуаз, иахьсыхьуаз еилкааны.
 Сгәы рыцҳа, ишҳамырку ашьяцәгьа ташәымызт,
 Сдақәа иртысуан ахәшә цстатцагеипш иразаны.

Сгәыгуан, аамта наскьацпхьаза уа цсгартак,
 Цсгартак жәѡангәашәпхьарейпш амѡан иаатрашәа,
 Аха иахьанзагы сыкоуп исымамкәа хгартак,
 Сызтамлеит цьанат гәашәк алыкә аафьыршәа.

Нас ихысцәааз аапсарейпш схьаакәа зласхытцуеи,
 Алагартеи антцәамтеи сыркызар срыбжьархха.
 Исхызгахьоу аамтақәеи, шықәсыла исхытцуеи,
 Рыбжьара сымчыдаха сыбжьаршәуп сеиқәырхха.

УАХАТӘИ АТЦХАЗ...

Ак схым, уахатәи атцхаз ак схым.
 Скынхалоушәоуп сшыкоу ацстазаара атзы,
 Сыхәда уаха лбаауам, снафыхәоит азы.

Амза кыдуп. Атцх лаша тцаарццоит уаха.
 Аквариумтә цсызқәа реипцш уахагы итанасит,
 Ацца саркыа, дагқәак, аха азытқәаф импсит.

Ахьта ззымчхаз бга ччиак иаужьзан ихәхәоит.
 Цзык саҳазшәа сцәа стахьтышыуа сындәылтцуеит,
 Уааироуп хәа сызфьртуашәа, ашта сынтытцуеит.

Азын тцхы хьаа амамшәа адгьыл агәы иқәианы
 Тынч ацсы ашьоит. Сара ахьаакәа сдырххоит.
 Абга ччиеипцш саргы ахәхәара стаххоит.

Аха сеилызкаауада? Ари ауаф дхагахеит рхәап.
 Саргы ахага ицшра сытаны скалароуп, нас,
 О, Анцәа! Агәакра мацараз сушама сара, цас?

АТЦХ ЛАШӘ ДАГӘОУП

Атцх лашә дагәоуп, ифахауп амза,
 Аценцгыр илатәан ицшлааит.

Тəахак җамоума җшыахамзар,
Җқяф бжыы хыҗео икатəалааит.

Җарзыслап еикəтəарак җнамто,
Ацəа абаҗоу, атҗх хаацəоуп.
Абзиабара – иреигьу җамтан,
Уаха ихəтоуп, акəа җтоуп.

Җацылап ашыыжь җаацса-җкара,
Мра шəахəакгы җахьҗаршап.
Атҗх хаара, амза кара,
Ишҗахəацшуаз еибаркараз,
Уртгы ашамтаз рыцсы ршыап.

У И Д П О Е Т Ы Н

Уи дпоетын, уи дуафын,
Данын имфа дымфахымтцкəа.
Уи дпоетын, дыкруфын,
Ишытан җарракгы ааицрымтцкəа.

Иааикəыршан, амал зкыз,
Рхан хытцəцарақəа җаз-җазуа,
Ифы пҗаршыон, илаҗəыз,
Дрызхыртцəозар мап рхəозма.

Иарын рышәкәа тырбака,
 Уатахымзар уаф дызнеиуамызт.
 Апоет зашәакәа збаказ,
 Амал қамса иашытоу дреиуамызт.

Уи дпоетын, уи дуафын,
 Иаби иани ркәал дытшәомызт.
 Уи дпоетын, дыкруфын,
 Ма саапсеит хәа игәы иташәомызт.

Иааикәыршан амал, ақыф,
 Иааикәыршан – аблахкыра.
 Иара ихыбрае ажәа, алаф,
 Иара ихыбрае – ажәеинраала.

Уи дпоетын, уи дуафын,
 Иғарра иеылаҳәа ус дааиуан.
 Уи дпоетын, дыкруфын,
 Иаацсара затцәык уи ииааиуан.

П Х Ы З Л А

Пхызла избейт дырфегь ҳа ҳаибашьуазшәа,
 Аға итанкқәа цсреикәатцәан ианызшәа амфаду.
 Асқыр хытцны еибархәаауа
 Қарттәылантә иаауазшәа,
 Рацхәа дгылан дкәаруа анкәатәи р-Патцаду.

Ацсны атцейцәа ҳарцылхт абцъар мца рыжәтцә,
Абар, срылагылан снейхуеит сфызцәа иҗахәхәу.
«Пхъақа ҳаушът» ҳәа исацысуан, харак насықәтцә,
Саргъы саангылар стахымызт,
ажәыларакәа ирыниахъаз.

Дырфегъых айбашьра мца, адыккахэа ихалкьоит,
Ага ихымтакэа, аха азэгъы ихакэхым тахара.
Цсра-зра шхакэым шырбаз ргэы рымкьоит
Акэылафцэа, нас урт ашьталт апсгара.

Убаскан дызбахит, Патцаду имахцә даанкыла,
Абласаркыа асқар дрылцаа диман дцон.
Савтоматгыы ҕааихак амамызт, еишьтаргыла,
Дара хы иаҕамшәо, ишзахәоз рыпсы ргон...

Са санғыха апхзы хышәашә сагәылахәан,
 Сцәа-сжыы дысны, саапса-скараха сышътан.
 ...Аибашыра уаха исхымпцаауоу,
 Ма сагарцу снахылахәа,
 Са исыхылакгы, Апсны пхызлаггы еикәырхан.

АЗХЪАМЦШ

Еирызк азна җыстеит азыхь,
Изгоит сара аоныка азхьамцш.

Исмоурц ахааназгъы агәыхь,
Ицарц схьаакәа уаҳа ихьамцш.

Амѡан дыспымландаз ҳарамк,
Лацшыцәгъак, напхыцәгъак, җаастак.
Афнынзагъы крѣбжьоума – харам,
Абар-абар, сааихьеит, шьаҗак.

Аҷараҳәа алыкә хәыч аартны,
Снықәлап са сашта, сзыхзызуа.
Схәыцқәа спылап рнапқәа еинкьаны,
Рангъы инцәытдакшәа, лылацш уа ирзуа.

Ишда нас? Иацсуа ѡнатоуп
Иапыстдаз, калашьас җак амам.
Иѡныѡуагъы ижәытәзоу сбызшәоуп,
Ға бызшәак сахьынҳалартә, исыхьи.

Иаазгеит сахзызаауа азхьамцш,
Ацсуа идоухамчрақәа иркәыху.
Иалзгалк ҳәа сашьтам сара амш,
Исызхоит ацсыцқьала иҗыху.

Иаазгоит сара афныка азхьамцш,
Сгәы алака, схы алака сыкоуп.
Алацшцәгъақәа срывсуеит, срызхьамцш,
Сеихоит сара саштахь, афныка...

АБНАЛАӨЦӘА РААСТА...

Аңсадгыл аныхьчатәха ибналан
ицаз иааста деицәоуп, аибашьра
ашьтахь уи иааихәаз аибашьфы.

Еибашьфык иажәакәа ркнытә
Шәара шәанеибашьуаз ҳашәпырхагамхеит,
уажәшьта шәаргьы шәәхдырхагамхан.

*Ҳаамтазтәи агәыхь лаф,
абналаөцәа ирызкны*

Уиашоуп, сашьа. Ухьаа саргьы исыцуп,
Иаҳзымчхауа ахтысқәа аабоижьтеи кыртцуеит.
Иахьатәи ҳаамта цьоук хзыхәа иҫыцуп,
Абналаөцәа «кәышзаап» аңстазаашьа ҳдыртцоит.

Уиашоуп, сашьа. Саргьы сычхара хытцзеит,
Схы знысқьара сзымдыруа санықәхо рацәоуп.
Аибашьраан зыгәра згоз сиаша аҫарззеит,
Ахы ахьатәахыз сызнеиуам, уахь амфа лашьцоуп.

Уиашоуп, сашьа. Иҳачхалап ҳамч азхозар,
Ҳа ианаҳмыхьча ҳхатгәынқәа,
ирыгәтасыр хәа сшәоит.
Цахәарта иҫоу хдауаңшықәа еиҫах ҳагәра ргозар,
Уи иеиҳау насың ыкамшәа иахьала избоит.

Уиашоуп, сашьа. Ҳанацәа рмыткәма иаҳхымцсааң,
Даҫа зныкгьы ихәрашәаха ҳаазызырфып хтәаны.

Агәамч закәу издырзом зыбжара зкәымцсаац,
Аццышә закәу издырзом имбзахац ибылны.

Уиашоуп, сашья. Ухьяауп сара исхьяауггы,
Аҗышьяха сеипшуп, издыруеит адәы зыцсоу.
Ххы хаигзомызт ианаамтаз,
ацсы мыжда штцаауггы,
Иахья акы хаанамго хақәхазар...
Сыздыруам... Мамоу...

ТЫҒЪЗАА РТӘЫЛА

Инацәакәа иҗыттакны дасит атрышә,
Тығъзаа данрылаха, иихәоз захауадаз.
Итрышәыбжъ хәатцас инкылкьеит ахышә,
Ахы ианақәйтха, иприт, иахыпцшуадаз.

Еилоуп Тығъзаа, уаха-саха рацәоуп,
Инызкылашаз, иаха змада, дызбада.
Азә илакытца тцшәаауп, җазә илымха җахтцәоуп,
Лабақъара далашәан иалтцхьада аахада.

Абар, ацәағъ тәыҗа ихаргыла еисҗык,
Илацш ауаҗ кәыш иахыхыгъгаз,
Дҗахәатәха даақәгылт, дырзынкылом шәҗык,
Диграгылан диқәақәарц, димеигза.

Еилоуп Тыгъзаа, уаха-саха рацѐоуп,
 Акѐыш ицсы игароуп, дызрылтыр.
 Урт ауаа акала еибаркуп, еиуацѐоуп,
 Еисыргъы еинаалоит, рыцсы рхымтыр.

Ирыцхаха ирылахаз ацкъа затѐ иоуп,
 Ихы абейгари, Тыгъзаа ахьицымло.
 Ибагѐышьоит, ицстазаара кыр ихъантоуп,
 Апсрамѐа дзынцшылоугъы ихала дзанылом.

« А Ф Ы Р Х А Ц А »

Захѐа атра итажыакцаз
 Афырхатцара дазхѐыцуеит,
 Цхызлагъы ар драпызаны
 Хьызрацара дцалоит.
 Уаха инымтѐо ихѐыцрақѐа
 Мыхышѐашѐарц ирѐыцуеит,
 Ихала иаацѐырган
 Зынгъы ахѐрашѐа ихѐалоит.

Арахъ иратцла дзыттыцуам,
 Ирымзгъы дзахыцуам,
 Хатцарак ихыѐыр итахгѐышьоуп,
 Аха иааг.
 Игѐы мыжда шѐагѐышьоит,
 Ишьамхқѐагъы неитатцуам,

Ишцеиури ахатца баба,
Ашәшьыроуп дзызшахаз.

* * *

Иаасышьклахәуа исышьтоуп апсра,
Азәазәала сашыцәа насымхуа.
Слапшықәтцан сзамои, сара?
Ишцабои иаҳарак иахьсыхьуа.

Сиҕагылан ишсылшо сықәпоит,
Аха апсцәаха дарбан ииааиуа.
Амшын еипш саргы сыцәқәырцоит,
Исыланатц мыч кәармак аиуа.

Еипшьуп сара сгәырғьей сгәырҕей,
Апсра мыжда аасыцрытцуами уаха.
Ахьаа, еита ахьаа, са сдырҕейт,
Сыцәахьоушәагы сыҕам, сынтәхан.

Амшымхәла шықәсык иназоит,
Атцх лашә ашара иазхьаауам.
Сашьа игәы иқәу ашәтқәа канзоит,
Сылағырзқәа ирыблызшәа изҕыхом.

Сыздыруам саргы асия сызну,
Апсцәаха есышьыжь дзынцшыло

Сананихуа, аха уи сацәшәону?!
Хатцатцас ауп данааиуа сшипыло.

А Ц Х Ә Ы С Ц Ш З А

Ах, дышцацәоу драхатны апхәыс цшза,
Ахацәа рыцхыз хаа леагәылахәа.
Амза кнаҳа шыабазшәа икыдуп ицәышза,
Лцәа шәыртата лапшкымхарц,
Атцх лашә апырахәоуп.

Дыцәоуп апхәыс цшза. Закә насыпи иамоу,
Ахыза, аелыкәырша дахьамоу дырцханы.
Уи ауп издыруа уаха анасыц иагьамоу,
Ишықәхалогьы ахатца игәы арахәыцқәа рхханы.

Дыцәаз апхәыс цшза. Лпенцьыр илаҳаз,
Амза кылцш ацсы ахытцаанза ашарагьы ахьзап.
Илылшеи апхәыс цшза,
Измыцәо зегь иаҳхараҳаз,
Шьта дфыхар цәгьамызт, дирфыхаанза газак...

И Х А Т А И Т А Х Г Ә Ы Ш Ъ А М Ы З Т ...

Ихата итахгәышьамызт усгьы,
Аха ус дишеит Анцәа.

Уи дыцънышуп, иусгы-ихэысгы,
Убла ихикылом рацэак.

Амат алапш уи дафызоуп,
Итиуеит, иааихэоит игэра згаз.
Унапшыхыр, зны дпызоуп,
Еазны иакэхоит ишэакъаз.

Ма дыбжыап, ажъа бжъараха,
Хықэкык имоуп, анафс длашэуп.
Имта игылам шэыр тлахахак,
Лапшхырцага къафкгы ишэуп.

Сынцэа ихамтоуп сахьифызам,
Инцэа ихамтоуп – илапш схым.
Сара счамфохэ са сахьизоуп,
Уи икэрышылагы скъашьым.

Ихата итахгэышыамызт усгы,
Аха ус дишеит Анцэа.

МЧЫ ЗМОУ ЗЕГЫ СРЫХЭОИТ

Мчы змоу зегы срыхэоит,
Срыхэоит ҳа ҳныхақәа,
Истахым са схазыхәа,

Акымзарак – сыгәтыһақәа
 Роуп са сзыргәамтца,
 Имачым исхызгахьоу.
 Саҗуп Анцәа иашьапкра,
 Саапсом, сара сныхәоит.
 Сыжәлар ргәашьымхра,
 Иргәғәарказы сихәоит.
 Сихәоит, мацк хҗәышхарц,
 Мацкгы хаихызаларц,
 Ацсымтәқәа рыцсымтәра,
 Азыблара ххымзларц.
 Хацсадгьыл зхы ақәцан
 Акырынтә иахызыхьчахьоу,
 Ргәалашәара атәы ақәцан
 Хаамтәарц, ххы хцәымгхартә.
 Имиц ха хтәицәа,
 Ииаанза ихамшыырцаз,
 Аицәа, еиҗа аицәа
 Хацылан хамхәаеырцаз.
 Мчы змоу зегьы срыхәоит,
 Срыхәоит ха хныхақәа,
 Истахым са схазыхәа
 Акымзарак – сыгәтыһақәа
 Иназар урт рҗынза,
 Рылпха хаа ҳагымхар,
 Нас сықәрахьымзаз,

Мап сҕәоума, зегь схарахар.
 Ашышыхәа снашәылтцуеит,
 Сымшра нашәытаны,
 Сымра хаан нас сцәыртцуеит,
 Атаа хьта нацхьацаны.
 Нас аапынра сҕәалапан,
 Сышәтышха саацәыртцлоит,
 Ицхьасцоит агәалақәа,
 Ахьаақәагы сырзтлоит.
 Абас сара сшазар,
 Слахьынтцамҕа сзанытцзом.
 Сызбылуа еихазаргы,
 Сшәаны сымҕахытцзом,
 Шәшырак сыенытцакны,
 Мачк сыцсы сшьарцаз,
 Амтәыжәҕа снытцакны,
 Цшак сыннадарцаз...

* * *

Ихнырхәу аҕацшьеипш,
 Хтышья змам макьана,
 Снабывсуеит ауп,
 Бцылара сзымгәагыа аргама.

Сықәреи сгәыццаки еинаалоит,
 Еицеыжәуп,

Пхәызбак длацшықәыстартә,
 Сзырҕыхо мцак сыжәуп.
 Бара бхъачпапырха
 Ахацәа халацшқәа брықәтәоуп,
 Бзаза рызныцсараха
 Зны хқышәқәагы брықәтәоуп.

Уажәшьтатцәкыа сымчқәа дырхом
 Ба бымтцәыжәқақәа,
 Сылацш бнықәпрааны
 Еимыбдароуп сыжәқақәа.

Ускан, санқәыцшыз еицш
 Снабымтцас баасгәйдскылап,
 Бзара-па сәакәырша,
 Гәызрала ба бныскылап.

Ишәтхыоу ашәт хыблаанза
 Амч иамоугы бнырны.
 Харгы бзықәтәахыоу ауаа
 Рылацшқәа хрырны,

Хцап уаф хахымбо,
 Цъанат цстазаарак хәахтап,
 Хнеивысуа-хааивысуа
 Хшыкамлоз ҕа ахтап.

Аха уаанза, ихнырхәу ахапшьеипш,
 Хтышьа змам,
 Сынцәытцазуа сбышьтоуп,
 Бааигәам, ба бхарам...

ХҲЫХШЬА СЫМАМ

С. Д.

ХҲыхшьа сывам шьтатцәкьа бҲапхьа,
 Уи амч сызтода уажәшьта.
 Ҳыц хабзиабарашәкәы сапхьан,
 Сызлатапшуеи, мшәан, блақта.

Бара бқәыпшын, ба бмаалықьын,
 Бышьха зыхьын, сыгәра бгон.
 Бзиабарак бтаан, ибҲықәын.
 Ибмыркьаларц башьта бцон.

Зака мши-тхи рыкәа хтыси,
 Агәыдеибакыларатцәкьа хацәшәо.
 Хрылан жәфанаҲ хәыхәи тцыси,
 АдгылаҲ – мацәазк хташәон.

Нас Ҳырхасрак хахәлашәазшәа,
 Ханташәазшәа тыша лашьцак,

Ханасыпгыы җа ихаршәазшәа,
 Җашцеицәызи – инмыжкәа шытак.

Уи аахыс итцозеи, җқәыпшра
 Ажәцәа аҗәнылахъеит иахъа.
 Исзымшапха бхәыпшза анықәыпшра,
 Аамтак сарцеицеит җапхъа.

* * *

Еихатцгылон анкъа
 Абырги аҗеи,
 Инцәытцагәа ижымызт
 Намыси уаҗреи.

Абырг итыц идыруан –
 Ацааимбар,
 Аҗар амҗа рзылхын,
 Рықәра назар.

Абырг иахатыр
 Дарцшзон аҗа,
 Аҗа иқәгылашыа
 Абырг имахәҗан.

Ианаамтаз абырг
 Итыцахъ днаскъон,

Аҫаазага имҫа
 Ныхәан, ицшзахон.
 Иахьа уи афыза
 Абаҕоу, иубазом,
 Абырг итыц дузахцом,
 Цьа дтәазом.

Ицсы ахьынзатоу
 Тыцк дахатәоуп,
 Уатцәтәи аңеицш
 Зчаңаша днаскьоуп.

Илаз анилхтәыз
 Абырг дихатәан,
 Шьаҕак днеитатцыр,
 Имҫа ҕакәан.

Абар, аҫаазага
 Иқәра наскьеит,
 Дхатәроуп злоухәои,
 Имчқәа каңсеит.

Шьта изынхаз
 Ишықәсқәа ипхьазоит,
 Ихы иаҳа дашьталт,
 Имшқәа иразоит.

Абырг епта абырги
 Срылоуп саргы,
 Урт среицәахозар
 Акәхап схаҭагы.

Иараби, ахдырра,
 Ёеицсра иалахьынцоу,
 Иахьатәи ҳаамта
 Датазааит ҳаҭоу.

Еихатцгылон анкә
 Абырги аҕеи,
 Инцәытдагәа ижымызт
 Намыси уафреи.

Б А Б А Ц Ә Ы Р Ц И

Бабацәыртци сгәысеанзамкәа,
 Арахь аaira бгәазырцхеи.
 Сыҕазаарын схаразамкәа,
 Бымра хааран бсызкацхеит.

Зхахәы ашлацкәа идрысыз,
 Иацы зтәымта итнагаз,
 Иахьа иарбан сгәы зырдысыз.
 Сзыхынхәуама сахьагаз.

О, сагеит хәа, сқәыпшра хагахь,
 Зегь зымпытдакыз сғара,
 Еитабырхынхәт, слага-џаго,
 Снавабтцахит ақәара.

Зны ипсыршьагаз,
 Зны ирхысхысгаз,
 Исхаштхәаз цысымшьоз иахьа.
 Сышьтантдақәа зны исхызгаз,
 Абар, исзыхынхәыхт џапхьа.

Бабацәырци бымцақьоуқьадны,
 Иагаџ сеипштәқьа иббылхьеит.
 Сбымтазшәа уажә џыга қьаадны,
 Цәахәа-цәахәа сқәыбтцахьеит.

Бзиабарала итәу жәеинраалан.
 Иртәла сгәы зегь бахьзаны.
 Икалааит нас ашәа еинаалан.
 Ацыха зыхьеипш иразаны.

Банаацәыртых сгәысеанзамкәа.
 Арахь аaira аныбгәапха.
 Саргьы сыкоуп схаразамкәа,
 Саабгәытдаҳәхәа, нас старха.

АПСАДГЬЫЛ

Апсадгьыл ашыа сымаға иалоуп,
утғы иадта, иунырып сызбылхыу.
Иццшәхахыу лоуп аццшә нхәйтцаршә,
зыхчы интазны изтәахыа...

Б. Барцыц-ңха

Апсадгъыл! Избан сара абас сызуцәшәо?
Ухы уақәитуп. Уазхатцәуп. Шьта иухъри.
Сыцсы ацташәоит уаха амра антәшәо,
Ашьыжъ саңҕыхоит ишысхәауа са сыхәра.

Хәшәтәышба змам ахьаакәа зегь еипшуп,
Сгәы златынчхари са сыхәракәагь мгыозар.
Ианымтца сахьан хыхь ажәфангыь сануп,
Адунеи сабартоуп, аблакәа акрырбозар.

Апсадгьыл! Исхароузеи, бзиа узбаѐоит,
Иуластѧхѐит сшѧ кѧрмагъы,
ашьарѧшкѧ ирыцу.
Саргъы сурдагъан, мыцхѧ схы агѧра згаѐоит,
Мраташѧмтаз сажѧуазар, мраѧыхымтаз сѧыцуп.

Ааи, ихъаахъыгоуп, игъыхэтэхъзагоуп Апсны,
Сабацѐа рнышѐнап сразкы лаша иашъаноуп.
Сыблақѐа маапшуазаргъы, уатцѐы санықѐу сыпсны,
Идысхѐу сцѐеижъгъы сыпсадгъылаѐ иапшѐымоуп.

Ажәатынха нсыжъхьейт, сыңсыжыртахъ сназго,
Алағырз ахатыңан, ргәы шытызхуа доуха бжъны
Ирахалароуп Ахәрашәа, Аиааирашәа – ргәы тызго,
Итааза акәымкәа, хатцатцас иаатыркъаны.

Ацсадгъыл! Избан сара абас сызуцәшәо?
Ухы уақәитуп. Уазхатцоуп. Шьта иухъри.
Сыңсы ацташәоит уаха амра антәшәо,
Ашьыжъ саңҕыхоит, ишысхәауа са сыхәра.

САБ ИБЖЪЫ

Зегъ реиха сгәалақәа аңҕыхоу,
Санақәымшәо изура акгъы,
Саб иоуп цыхәас исымоу,
Ибжъы аасыхъзоит еитагъы.

«Уканатц указ, ушиашоу,
Азә ацәгъара изумун ахаан.
Уңсыцкъара, уқьиара ибашоу
Аусаз иумпсахын, угәаан.

Уызгәааша ахааназ уа ухы акәыз,
Къашьрак ануцәалала ушьа.
Уңстазаара уаф иимбац лакәыз,
Исыхәоит хәа иумпсахын указшьа.

Иудыруаз, адунеи мардуануп,
 Азә дхалоит, дылбаауеит даеазәы.
 Азә дқьиоуп, игәыла дҳарамуп,
 Ақьиацәа урыцыз уаргыы.

Издыруеит, малла ушғархо,
 Амал қамсажә уаеилахан, мап.
 Малс иқоу – уанықо оуп умқсаххо.
 Умқяқъан – сзымбаша сырбап.

Дхатцоуп хәа изырхәарц ахатца,
 Цхәыск лхатцара изхом.
 Иацсуара еидаран данатцоу,
 Дыхьзыдан, дцәадан дынхом.

Ашәарта итагылар ицсадгьыл,
 Зәыпхъазкыз дтахар хәа дшәаны,
 Итаацәатцәқъа изыхьчом нап рыдкыл,
 Мышгарта тыпцоит ифны.

Уқанатц уқаз. Умҗыжлан,
 Улахьынтца уацыз уеырхатц.
 Иқоумтқан унамыс хыжәлан,
 Ушәаргәындоуп саапсеит хәа уанхьатц...»

Дырфегьых саб иоуп ицсҗыхгоу,
 Дықәрахьымзан уигьы дбылхьан.

Ацхатцэры еибгала инықәсгоу,
Маакырак зыцсоу ибахъан...

У И А М Ш...

*Хәажәкыра 4, 2010 шықәса. Ашьыжъ
сусуртатә кабинет аҕны сыштәаз,
длағырзышо даафнашылеит хаинститут
адиректор Уасил Афзба. Исеиҳәеит
х-Владислав дуней иңсахит хәа...*

Уи амш рыцрытцуама шыта сытцхқәа,
Сымшқәаггы инырхыцраа ицазом.
Ак аламзо инеихъеит са сықәрагъ,
Смажәуазар, шыта са сҕахазом.

Уи амш...Заҕа хъаа алазазеи,
Имблырцаз исырцәартә сығәғәам.
Москвантә... Уи ател итазазеи
Рацхъа ғызтыз Ацсныҕа... Гәы азтам

Акәымзар иаанҕасуан уи аены,
Ателқәа уаха шәацъра рымурц.
Сцызә Ду, угәеисра сахацны
Самазтгы, уеиқәхарын, са сыцсрын.

Уа уда иацсыхәои шыта сыцсадгыл,
Уи ахәрақәа макъана имҕазацт.

Хҗақәитра иахзааугаз уңс адкыл,
Иааугәйдкыл узхара иумбазаңт.

Уа уда шыта зымшра хҗаңхода?
Сдоуха ухәоу?..

Иахзымышьчар хәа сшәоит.
Дырәегьых хәаидкыла хзыхьчода?
Мчы хәашьқәак аныхеиңш хдыршәоит.

Шьыри, уңсы афыхра, сбаагәара,
Са сыңсфыхфы, усызхымгар қалап.
Владислав, саргы исымоуп ахара,
Усымышьчеит, гәнаҳак згалап.

Уи амш... Зақа хьаа алазазеи,
Имблырцаз исырцәартә сыңәғәам.
Москвантә... Уи ател итазазеи
Раңхьа фызтыз... Исхысыз сырғға...

ИСЧЫЧАЗ РАЦӘОУП

Исчычацәеит ачымазарақәа, апсрақәа,
Бҗеитцыхрак аасырымтеит уаҳа.
Иаасываҳартә снаргеит снапқәа,
Цсшьарак аныстахыз зегь реиҳа.

Исыздыруам сзыхъо, сзахыркъоу,
 Исзымдыруа гѣнахақѣак схыпцшума.
 Ирацѣахеит слашѣушѣа сзынъо,
 Ахъаақѣа – урт зегъ еипцшума.

Схы зыхтныстѣоз,
 иахтныртцахъеит азѣырѣы,
 Азѣырѣы рлахъынтѣа изазымиааит.
 Апстазаара, усхымыщцак, уаазырѣы.
 Тѣла гѣаѣарак ишубо са стымиааит.

Анцѣа иишоз срыцуп саргъы,
 Схѣычраамтаз саазан цха қарбычла.
 Ихы иазимуз изызымуит азѣгъы,
 Саақѣымтѣзакѣа сызѣзгъы сацыцъран.

Сызтагылоз ианроулак рыцсы,
 Азѣ абзиара ацѣгъарахъ имѣахигон.
 Азѣ дышѣшыран даасхагылон, сыцсы
 Тызхуаз амра шыра дыцѣгылан.

Ауаатѣыѣса ҳаилыграауп, ус ҳшоуп.
 Иаҳзымтѣахуа адѣныка ихѣацѣѣыртѣуеит.
 Азѣ ихъына ѣазѣ изыхѣа ихѣшоуп,
 Ҳааипылоит,
 Нас ҳаипымларц ҳнеипыртѣуеит...

ХӘЫШӘТӘЫШЬА ЗМAM АХЬАА...

...Ахәрашәеипш ихьаахәыгоу, сашьа,
 Зыхьтас са сзышара хызеуа,
 Иахтаымхаргы иутәкьазом хьша,
 Хашпеипшу, бжык ауп хазәызтуа...
*Сашьа Демур Бжьаниа изкны, иңсы
 антәз искьытхьхоу ажәеинраала акнытә*

1

Ахәрашәеипш ихьаахәыгаз, сашьа,
 Ахәрашәа ахәахаткәа змазаз,
 Уңсфыхра сылымшеит, уашьа,
 Ушәаң ауп ихткьараха исазаз.

Хаибабоит хамхәаз уи аены,
 Ханеипыртүаз, дцәытцатәан афстаа,
 Дшахыччоз хамбартә еипш хлашәны
 Хашпакаитцеи, хшьаныррақәа хамцаа.

Сыңшың стәаны амшқәа цхьазо,
 Асабшеи амәышеи харазтәуаз.
 Амылхамхәшәеипш ухьзхәара сразон,
 О, сашьа, – аихарақәа еихазтәуаз.

Ацстазаара еакала згәы ахыз,
 Зхьаақәа рымца уаңәызхьчоз.
 Зыблақәа хааз, иразыз,
 Ианааикәпсоз, са соума иузымхоз.

Сыңсы ухастдарын, угәеисра хынхәырц,
 Иара усгы ңсык еиңаҳхани.
 Аха сыҕазаарын ара са слаҳәырц,
 Уара иудсхәалоз сгәыграқәа раңәани.

Уааңсазар?..
 Саргы акыр сааңсаңәоуп.

Угәы ҳахшәазар?..
 Сгәы зху саргы имачуп.
 Сызтоутдаз аидара хьанҕаңәоуп,
 Ҕыхьа иубаң сабакоу, сыңсыеуп.

Ушҕасыгхеи сабитҕас санжьжьатәыз,
 Зегь реиҳа уажәа хаа ансыхәоз.
 Кыр сыҕазар, иутәыз, ихәатәыз,
 Сықәурхеит схы иасто аеыңныхәа.

Ахәрашәеиңш ихьаахеыгаз, сашьа,
 Ахәрашәа аҳәахатҕкьа змазаз.
 Уңсәыхра сылымшеит, уашьа,
 Ушәаң ауп ихтҕьараха исазаз.

2

Сзамышыңылеит, Демур, сышңьабоугы,
 Уңсы тоушәа саңуп ахжара.

Ухатгэынаф сыңсы тыхуа сыштэалоугы,
Уаакэтцны уааираща збоит акэара.

Ушызбац ухха-ччо уаасцылан,
Сыңсыгераз уа исыто гэыбган,
Ғааутыхуеит: «Иухъзеи, уаагыла,
Сара уртқәа стахзамызт, умцабан.

Уаалеи, хаалафеип, уа угэхъаазгеит,
Сшыгэхъааугоугы здыруеит сара.
Угэы усырхыит, сеилкаа, схы абазгоз,
Исылымшеит аңсцәаха иңәцара.

Данааихгы ску-тәыуа сипымлеит,
Хататцас исырkit са снапы.
Сицны цыанат мѡа санылеит.
Шьта зегь збартоуп, исафшәом акы.

Уааила схатгэынахь, усашьами.
Аха улагырзқәа аанкылала шьта.
Урт сара сзыхәа ихъантами,
Имхәашьуазар стахуп улакта...»

...Издыруеит, Демур, зегы здыруеит,
Саңныкәар стахгэышьоуп указшьа.
Аха угэхъаагара сацуп суазыруа.

3

Азэазэала, азэазэала сашыцэа шэнеишътала,
Смышътэцэгъаха арака сыншэыжыит зегъы.
Шътэ исылшом ианырхэо: «Уааи, иныхтэала,
Аиашъа уа уапхъа ихэхэтам хара азэгъы».

Асыкәмалхтцарахь снеиуеит,
ақдеипш сшыапқәа срыхо,
Акнаҳартахь сыргоушәа уа срылацшуа ацбар.
Иабардыруеи, аиашья рыцха, уажә игрыхо,
Ишеигъишьо абардыруеи икамзар ихабар.

Иабардыруеи алагырыз ажбакцеипш уи дшафахьюу,
Адэахьтэи икэгылара ишамхэо зынза акгыи.
Аччара, агэыргъара – матэажэк еипш дышнахахьюу,
Шьта уаха игэи аркэандара шилымшо азэгъи.

...Снеиуеит асыкәмалхтарахь,
акдеицш сшыапқәа срыхо,
Акнаҳартахь снаргозар разк сыманы схы бо.
Демур, уажәытәкыа уааспылазтгы, усыхәон,
Аха үареи сареи ари адунеиажәе уаха хайбабом...

* * *

Сааит иахьатәи стьпаѣ пстазаарак сагәылсны,
Саапса-скара сыжәбазаргь сымѡа мариамызт.

Рбаха смазеит ибатәыз зеггы-зеггы срылсны,
Иццакуаз аамтаггы аатгылартә имариамызт.

Сышьта аныстаз цыышьоит сыдгыл,
идамыҕамкәа,
Сзырсуаз азиасқәа лак иамжәуа имхәашьит.
Сара кәзшьалаггы ижәбац –
схаацәамкәа, сымҕыҕымкәа,
Шхамла итәыз матыкгы саиааины исымшьит.

Зеггы адәы ҳақәуп лахьынтала ихәзшоу
хаацрымшәо,
Уи аиҕақраз ихәлшо ҳәа ак шыҕам агәра зго.
Дыҕәҕәатцәкьоуп зымҕахәастақәа
реицшьырта згәы ахымшәо,
Ахааи ашеи рхәаақәа мырҕашьакәа еилзырго.

Сааит сарггы абранза, абарт зегь сыргәылсны,
Саацса-скара сшыкоуггы ацстазаара сгәы ахшәам.
Рбаха смаззарггы ибатәыз зеггы-зеггы срылсны,
Агәхьаагара саркарартә еипштәкьа сыгәшәам.

* * *

Сызцхыраарц зтаху рацәафуп,
Насыцми, ацхыраара сылшар.

Исыцхраарц истаху жәпафуп,
Издыруеит ишрылшо исыхәар.

Аха урт еснагь еилахоуп,
Азә дсоургьы иматц зулароуп.
Сыртахуп, аха рыбгагы птцәоуп,
Аеадаус рафган ирышьтыроуп.

Ухы иакәутцо уитоит Анцәа,
Еихау уара укынтә дазыпцшам.
Егьа ухәаргы ацсуа игәатцәа
Сымоуп, – азәгы сизыпцшам...

* * *

Фырцъанк, ма цәыцак итазыгзартә,
Сыпцстазаара устцәкьа икәадам.
Схьаакәа зегь гәыла исхызгартә
Амч сымоуп, сыхгы еилагам.

Амшын цәқәырпа салиаазшәа сыкоуп,
Ааикәтәашьак сывам, мамоу.
Схы шьткәыцәаа сахьнеиуа сыфныкоуп,
Сыпцшәама уа лымшра ахьыршоуп.

Илхәышәтәуеит схьаакәа неикәхәала,
Лыпцы ахоуп, сцъынцъ, сыфнәта.

Сгәы еипш уа зегь тәуп ашәала,
Сцәымза лашароуп схата.

ИМИЦ РЫБЖЬЫ

Мгэарта итыџуа шытыбжбуп ашамтаз сзырџыхаз,
Сыпхызкэатџкџа ирыламшэац

сахьоуп сназхьыцшыз.

Ари адунеи икәлахьоу, икәымлац ргәы хтыхоит,
Адәахьы ақәа кыдтәоит, ажәфангы шхәашьыз

Сара ианызба ацәа сшалтцра саналтц ауп,
Ител харан сцәа-сжыы акы алтцны ицон.

Усќан суафхшарамшѐа схы

сзырбазгы сгѣамцроуп,

Бгызу, қәыцьмоу, – аккарахьтә бжыцәгьак гон.

Астцәкыа ассир! Пцхыззар усқан уа җаа усын,

Айха пѣыхақәа рѣеизга снаѳс шьхара руан.

Ахәыцха змадаз, сҕазхәалоз сыхшыҭ сапысын,

Ател ҳарагы ахьсыгрыхуаз са сбылуан.

Сбылуан. Имиц рымшрагы шыта исмыхэо,

Айха жьакцакэа ихырѡон ашэткэа, ашьац.

Адэы ацэмацхон кэадыр зкэымлац уажэ аеыхэа,

Доуха тцлакгы ахэача итдыркаауан адац.

Нас, мгэарта икьяасуа ишцақəымхоз ҳахшара,
 Имиц зыргəамтца хшьанырра иаҳнамырбар,
 Иабарыхəо мышкызны урт ихарто ахара,
 Ҳахəаеыртə ххы наагозар азаза цəыкəбар.

* * *

Ари сара истəуп,
 Сыцстазаара иацуп.
 Иарбан са истəу,
 Иарбан исдацу?

Ицсхьоу рыцсқəа роума,
 Схьаақəа сыцəзырзуа?
 Еиҗах сыгəра ргоума,
 Ирбозар сышмызуа?

Сымџақəа еицымларц,
 Снеивга-ааивго сыргозар?
 Ацсрамџа санымларц,
 Лашарак сдырбозар?

Сыцхызқəа ирылоу,
 Сымшқəаггы ирыцу,
 Исымбартə еицш сыгəлымџоу,
 Еснагь сара ишсыцу.

Ари са сыцстазаара,
 Ари са сдуinei.

Q-мцак рыцразаара –
Схы зықәсыршәеи.

Аха шыағашәартууп,
Сызнымшәо сызну.
Ҳацсәа зегы рбартууп,
Еснагъ згәы зәану.

Ицсхьоу рыцскәа роума.
Схьаакәа сыцәзырзуа?
Еитах сыгәра ргоума,
Ирбозар сышмызуа?

* * *

Анцәа сиашьапкуеит, суазыруа,
Сгәы ахәрақәа иргъарц.
Схахьы ажәфан гәыргәыруа,
Иақәнакит саршәарц.

Са сзыцәшәо Анцәа ида
Дыказам азәгъы.
Уаангыл адыд, гәыда.
Ухәаадам уиазгъы.

Ҳазшаз илацш хаара
Ҳатцаз, игәы катцо.

Изахтахи аеыргәара,
Мамзаргы хкәаратцо.

Ицшьоу адгьыл сықәуп,
Ажәәанае уаргы.
Аха уалны ихақәуп.
Аныхәара – зегьы.

Ныхәа згым дцааимбаруп.
Дичкәынуп Хазшаз.
Нцәа дызмам уи дгаруп,
Ахамца икашәаз.

Амч аткыс иаиааиуеит,
Ицкьоу агәыбылра.
Жәәангәапхъарагь хзааиуеит,
Ианхалша азыцшра.

БЛАҚТА ХАА

Старцшы даеа знык ба блақта хаа,
Быбла зыжьрақәа снархызланы сга.
Ба бзеицшу вулкануп, схәаеы, аха,
Баша мәасәым, ушьтак сыгәра га.

Схаамызт, исзымхәеит бгәы иақәшәоз,
Ианаамтаз, са сқәыцшра лашәын.

Исафсхьоу зегъ збоит иахъа лакәшәа,
Цъара ахаа, цъара аша еилашәын.

Еинаалазшәа зызбазеи усқан,
Ахааи ашеи цъарак изфахьоу.
Шьта издыруеит, снапала дак цыскан,
Иахъагъы исыхъуеит,
Хыхъ-хыхъла ишгъахьоугъ.

Старцшы даеа знык ба блақта хаа,
Нас быбла зыжърақәа срымаз хәәтәыс.
Иансымам шьта уаха ацсгаха,
Исымаз зегъ нсыжъуеит хәатәыс.

Х М Ы Ч Ш Ә Р Ы Ц А Ф

«Хмыч шәарыцаф ныкәафы»,
Ушьта схитцеит Иуа.
Сара сапхъа иагафы,
Ушьта ихыла инеиуан.

Хаишьтоуп ашықәсқәа еихъыгзо,
Азә даанфасуеит дкара.
Егъи имфақәа нагзо,
Днахъыпшуеит уцәара.

Аха дзымнеизацт азәгъы
Уара ухра фкьартаф.

Умѡа иқəзаауеит уатəгы
Иназарц уцстəртəф.

Цсра-зра иқəзам апоет,
Икалам ацсы зхалаз.
Хмыц, унцəйтцаз умцазеит,
Ахра уахьафалаз.

* * *

Иаартны инсыжыит сыѡны ашəкəа,
Атзамцкəа рхəаѡбжы сардагəан.
Саатцрафы иѡырбоит адəышəткəа,
Рыцшзара иамоуп ирхаган.

Ихəаеуеит са суадафы атзамцкəа,
Адəышəткəа рхақəитра хəаа амам.
Рыбжыара зегы ирықəиту амтцкəа
Еилацыруеит, сахатцəкьа рымам.

А Д Г Ъ Ы Л

Адгьыл зхагьежыуа
Алыра ааѡыжлоит,
Иаапса-икароу адгьыл
Зқəыршəшəарц.

Нас дгьылтысроуп –
Уағеимшхара нзыжыло,

Амтқәа реипш,
 Ҳацсы рыцқақәа ааҕышәшәарц

Ҳшәыркәан хазҕоу,
 Апстазаара тла дуузза,
 Ускан еилых ыказам,
 Дагоит иаҕашәаз.

Нас ххы заажьои
 Ауаатәыҕса, хдууззан,
 Ҳара имчыдоу, ихәаадоу,
 Аҕышьта иазынхаз.

Аамталатәи азыткәа,
 Мра шәахәак иажәуа,
 Инықәбо азаза,
 Шьыбжъяанза зыцсы там.

Ҳнаҕыхәалап апстазаара,
 Ҳиаанза ҳазражәуа,
 Ҳаамтаҕы хнықәиартә
 Ицсыршьагоу цәартам...

ХЫЛЦА ХАСРАА

Хылца хасраа аҕәра шцарки,
 Ҳаамта аҕыццышә шыаҳаны.

Иагъанбахъзеи, ашькыл шпарки,
Рымтцакъақъацәа еизаны.

Ухатцоуп шыта, унеи иеыжәккыа.
Аеыбга реаласа ичацоуп.
Шә-хык туркьаргы ицоит ирывккыа,
Лацшхырцагала еилаҳәоуп.

Шыта инхаз дырфегьх Хазшаз иоуп.
Афстаа ишьтамтак хамбо
Икаимтцакәа, хылца хасроуп,
Амтцакъақъафцәа рхы агәра ргоит.

Ҷ А М Ѡ А К А З Ы Х Ь Ц Ш Ъ А

ҶамѠак азыхь цшъа анафыхәара,
Иафызаха тынч цстазаарак стахуп.
Икамкәа, ишцакам исыхәара.
Аха макъана са сзыхәа итцәахуп.

Исыцшаазтгы, иаангылозар акәхарын,
Сырцых-цыхуа сызмоу са сдуinei.
Агәфыгъра иаркаразгы сакәхарын,
АтәанхалаѠ иаамтаф саннеи.

Аха усгыи цстазаарак сахәалоит.
Саацсеит, саацсатцәкьеит сара.

Ўамџак азыхъ цшы саҳэалоит,
Иансаџоу уатџетџи амшггы абара.

* * *

Устџџь тџамбашаџџ бсывсны,
Бџап, аха иџаџым, идыр.
Ахъџеипџш бџиабарак насылсны,
Сышьџахар, иалшоит сыџсыр.

Ашџыртџлеипџш стџырџџдаауп иара усггы.
Инысхыџџраа џсаатџџџџ џахъеит.
Самоуит аџшамџастџџь усггы,
Сыџџышџахар акџаџ, сыблит.

Аха сыџџышџ алаџџам адггыл,
Иџаџсоуп бара башџа ишџџыџџџџ.
Ашъаџ тата иаџуп рыџсы адкыл,
Быхџдаггы иахаџсоуп еимхџыџџџџ.

Нас устџџь тџамбашаџџ бсывсны,
Бымџалан былаџш санкылан.
Ахъџеипџш бџиабарак насылсны
Сышьџахар, сыгџнаџауп зегъ рыла...

АЗџИ ДАџАЗџИ

Азџы аамџа иалиџаауеит ихџы,
Даџазџ уи аамџа дасаџыџџуп.

Азә аамта дханагалоит ахәы,
 Ёазә изы уи аамта цәызуп.

Арахь зегь хиашоушәа ххы аабоит,
 Уаха-саха ҳа ҳаркьалан.
 Азыхь пшыа хшахәапшуа итабоит,
 Хгәы ианырма уи агәала.

Нас ханҕажәклак уатцәы зны,
 Иацы нанькьараҕы иапшәымаз,
 Иаауцылоит ицәышза, ишабаны.
 Алашәеипш имыцхәханаз.

Ркьафаамта еита инаскьарц,
 Иаарымхәыцуа иарбан усу.
 Рызлагарақәагы лагаларц,
 Рзымҕахыга еита рҕыцуп.

Ауаа зыда инхеит хәа, мап,
 Хьаасгы измада, уссгы изкыда.
 Нас ахҕыхраз егьа рхәап,
 Рыбз рҕызхша зегьы мчыдоуп.

Амчра ухәеит хәа, ас ҳаҕоу,
 Дызташәашоуп ҳазтагылоу.
 Ауаҕ псыцкьа уажә дҕахәоуп,
 Ачча мҕа даньргылоуп.

Изутац итала – ифалааит,
 Уатцэтәи хцеипш азхэыцха змада.
 Изгалац – еиҭа игалааит,
 Хдыри хымдыри еилзыргада.

...Баша ипызжәоит саргыы сгәы,
 Баша ақбаадгыы са исыргәаҕуеит.
 Дысхыччоит амгәауоы дтәаны,
 Симфандаз, сыбаоқәа еилаҕәаҕәа...

СА САБДУХЕИТ

Изуа сақәшәом, исхәо сақәшәом,
 Акымзарак схы ицнаком.
 Сызтагылоу шызбо лакәшәоуп,
 Акгы саахом, ак сынҕьом.

Уамашәатцәҕья иахья сыҕоуп,
 Гәыргья-ччапшыуп зыкәа сҭоу.
 Сөызцәа, суацәа сыоҕныҕоуп,
 Еишьтагылан рымға ахьхоу.

Са сабдухеит, нас ишпыкәу,
 Са сабдухеит, ишәахау!
 Иаацса-икароу, амға иқәу,
 Сашта шәтала, ари заҳаз.

Сыпшөмапхәыс лбыста аффыхаа,
 Иналаҗәап ажыҗаа аффы.
 Хәишәачара царц еиқәыххаа,
 Урт ирыцлап сара сөы.

Иҳалалуп спацха гәыраз,
 Ахәыштаарамца цхоуп раҗәа.
 Шәымфәхытцла – абзиаара шәымаз,
 Игәыргъо ишәпылоит са стааҗәа.

Са сабдухеит, нас ишпыкәу,
 Са сабдухеит, ишәахау.
 Иаапса-икароу, амфә иқәу,
 Шәымфәхытцла абри заҳаз.

САЦСУАРОУП

Азәгы сара дсышьтазам гәагшақә,
 Гәагшақә са сишьтам азәгы.
 Истахым сара апстазаара хәмаршақә,
 Сацклапшуеит акыр са сыхгы.

Адсуароуп исымоу закәансгы,
 Сызхымцо, сызтымцо иароуп.
 Намысуп ишәыстцо маҗәасгы,
 Асаркәәгы избо схафәоуп.

Сааиуеит сыгага снавсуа,
 Сышьтақәа гәнаҳак рхьыршам.
 Снаипыртцуеит ажәала згәы итасуа,
 Ахзыргаразы, мап, сара сшам.

Исылшо кастцоит уа сыхәхәызуа,
 Ацсны аматц зует, саапсазом.
 Искапануам исхашәлаз, исцәызуа,
 Ирацәасшьои икәнысшьои збазом.

Санцо ари адунеи ааныжьны,
 Ицшзазароуп ацсуала сыцсра.
 Стомқәа ракәым усқан инсыжьуа,
 Сцәахәақәа роуп, изкәымыз нтцәара.

АХ ДЕЙМСАН...

Ах деимсан, еимсеит зегъы,
 Ахкәажә лтәарта хьантахеит.
 Ифы изаартуам ара азэгъы.
 Амчра аиааира агахьеит.

Зегъы илазоит ақьаҳиа,
 Уи рахәтцас днарца-аарцоит.
 Илыздыршуеит ахкәажә акахуа,
 Уархалк лапхьа ишьтартцоит.

Ахратәра изалымтцит жәларык.
 Урт цәгъа-шыцыла иашыцылт.
 Иааитаххеит – ихисоит шә-хык,
 Рах дызфыз дзаӕымтцзеит.

Аха ицъоушьаша, ара,
 Ах дахызхәаша имчра,
 Рхала италоит ихәура,
 Ишрыгымгъы агәамтц-хамтцра.

Адагъ ґыжуа ахала еиха,
 Амаӑ аґы иштало,
 Ах ашьажәфы ицәынхарц,
 Иматцуцәа рцәа италоит.

Азәы игәамцхо егъи игәацхоит,
 Доусы иа итәала диашоуп.
 Зегъы рзыхәа мрак кацхоит.
 Азә ифаша хәашоуп.

Рах деимазкыз аматцуцәа.
 Тыгъзаа реипш еилалоит.
 Иара рпара ибан рацәа.
 Гәахәарак наиґықәлоит.

Изеиґампшуа инеит зегъы,
 Аееидкылара зылшода.

Иара дахуп – уаха азэггы,
Ихы аиха зыгэра игода.

Тыгъзаа ртэылан ах деимсеит,
Рыбга цтэеит цьоук шхырхэоз.
Ахкэажэ лтэарта хьантахеит,
Иатцагылазгы археит.

Ахдырра рыцха инаскъаны,
Ирыхэацшуа игылоуп.
Аматцуца иргэарпцханы,
Ахратэра-мѳа иангылоуп...

* * *

Мѳак ианымлац сакэушэоуп сшаацсаз,
Сацхьака сахьцаша абыкэу.
Цсшьара сымѳахьтцит ианаамтаз,
Исзышьтымхуа еидароуп исықэу.

Нахьхьи цъара атцыс иатцэа абжьыхаа,
Араанза, араанза хэа исыцхьоит.
Схы нықэтцаны исымам ацсыха,
Адстазаарагы хэаца шэкэны сацхьоит.

Еилсыргаз мацуп, сзахьзоума,
Гэра зхамшэац аамта сацысны.

Атларкәыкә, уара сымшқәа уңхьазоума,
Сбаҳчара урґыгәуеит уахысны.

Сзыхь ауп макъана итамбац,
Азыкәыркәыркәа ирымоуп уа цсшьартас.
Амрагъы зхьышәахәа схамбац,
Макъаназы иснамтацт уа шәартак.

Нахьхьи цъара атцыс иатцәа абжьыхаа,
Макъаназы иароуп сыцсы ґызхуа.
Схы нықәтцаны исымам ацсыха,
Аацынроуп сәара асахьакәа ґызхуа.

С Ы Ш Ъ Т А Қ Ә А

Сыцсадгъыл ианылахьеит сышьтақәа,
Рхыцхьазара здыруа иароуп.
Самамызт цсгартак сымтакәа,
Исанахәон: арака ууаароуп.

Ара ишьтоутцаз уцылоит жәфанағ,
Ара инухыз уа еизгатәхоит.
Ухьамтцкәа унхозар угәыжеларағ,
Уакагъы уцстәарта лашахоит.

О, сыцсадгъыл! Исыгымкәа, ишцыкәу,
Егъа сыгуп, суафыми саргъы.

Аха сөыраза умѡақәа срықәуп,
 Ёыцныхәа симтошәа збоит иахьа азэгьы.

Уатцәы... сымѡахәастақәа еимамлацт,
 Уатцәашьтахьгы усоуп, сызшар.
 Сытцхқәеи сымшқәеи еинымлацт,
 Еихшоуп исымбацшәа рхабарк.

Сабацәа рашәакәа сыргароуп,
 Урт роуп ицсөыхгоу са сзы.
 Исымхәац, сгәыцуеит, исхәароуп,
 Изынсыжъри рыххатәыс уатцәазы.

Уатцәынза цстазаарак ыкоуп,
 Мышкы иалазо здыруеит изакәу.
 Мши-тцхи рхәааҕы уажә сыкоуп,
 Иҕахымтцәацт амѡа сызқәу.

А Ц Ә Қ Ә А

Аутә иатцакуп ацәқәа,
 Иҕыжуеит ауардын.
 Ихызазо ахыцәқәа,
 Цхәнымѡала итәын.

Ахәынтцәа – ацстыхга,
 Узылсуам – шьамхахьы.

Апша тѣытѣ – аблатыхга,
Ижэылоит – бѣарцахы.

Сынтѣа аамѣа аамѣамызт,
Аарыхра хышѣахеит.
Аѣаѣрагы ѣаѣрамызт,
Аха иѣаз еизгатѣхеит.

Анхаѣы иѣа нага,
Цѣыѣѣреила уи иртѣалоз,
Иагхеит ашѣага-зага,
Ашыѣѣс нзыртѣѣалоз.

Зынхѣыѣ ѣѣѣсоуп аарла,
Шшаѣгыѣхѣыѣ, хѣынаѣхѣыѣ,
Шѣѣа учѣчала, ухѣмарла,
Аха иѣалап ѣахѣыѣ.

Ауѣѣ иахоит аѣѣѣѣа,
Аѣѣѣ азгы иѣѣѣѣп.
Рыхш аангылом аѣѣѣѣа,
Ахш-ѣѣ баазѣѣѣѣп.

Имаѣымшыѣ – имаѣу,
Ираѣѣамшыѣ – ираѣѣѣу,
Зны хѣздыѣхѣѣѣѣу хѣѣѣѣп,
ѣѣзных – уа аѣ дзырѣѣѣ.

Аугә иахоит ацәкәа,
 Реидара хьантоуп.
 Шьта икалоит абацәкәа,
 Адәахь мацкгы ихьтоуп.

* * *

Сызмыцәеит, атцх лашә еидараха,
 Сшатцаз сыршеит сара скараха.
 Сашьцәа иаха азәазәала срацәажәон,
 Игәхьаазгеит, схьаакәа еиматцәацәон.

Исыкәгәыцәеит, сыгәгәазшәа зырцхьазеи,
 Сныжьны иахьцаз изымхынхәзеит.
 Дара атцәхәарта – сара амцхәарта салахеит,
 Дара атцәхәарта – ара амцхәартаҕ ськылахеит.

Дара саб ицуп, шьта ирыбарги,
 Сара ара алашәреи атцабырги
 Срыбжьахан, ахыдакәа ахы сыртаргы
 Цәгьа ирбоума, сиашазы лахь сыртаргы.

Сара ара атцәфанзатцә гәйдкыло,
 Аиашьадараз, схагахар снызкыло
 Дсымамкәа схы анызбало инеимастәалоит,
 Сылагырзкәа сгәатца интастәалоит.

Иташәашәеит сан рыцхагы лыблакәа,
 Иааикәтәар амуит еиталхәало лмыткәмакәа.

Хыи лпацаа лгэатца аафыртэазеит,
Хэрак зырғышаз хэтышаамтак лхьымзазеит.

Илычхагэышьон инхаз уа дхэхзызаауа,
Аха еита ахэхэабжь – хаштаф итэаа-тэаауа.
Даеа хымтак лыхэра тың инакэыршэан,
Еита хымтак – лгэы уаха ак навымшэеит.

О, илылзыршои, дырфегьых са сшатаны,
Избоит лымшқәа шнылхуа х-рытаны.
Хаихзызаауеит, хқэыпшра хаатысызшәа,
Ххыблаа-фыблаа ашықәсқәа ххымсызшәа.

Сара сыда уаха уаф длызнымхазеит,
Лара лыда уаха уаф дсызнымхазеит.
Ахшара, аматацаа – Анцаа ишихэара,
Аха урт ирылшом ани аешьеи рыпсахра.

Сара ешьада, ехәшьада – сгәашаха,
Схы анныкәыстдогы азатцәра сашьахан,
О, ахәрашәа, дырфегьх уа унысхапырла,
Сыхьз еитазхәо бакас уа усзыкәла.

Са сашәакәа имачзам ирылазас,
Икоуп цқьа исзымхәакәа ирылазыз.
Инхаз зегь аайдкылан – субартахоит,
Жәфан афеипш уакагы исыпстәартахоит.

Сызмыцәеит, атх лашә еидараха,
Сшатқаз сыршеит сара скараха.

С А Н

Ацсра даҳәалоит лассы-лассы сан,
Лхьаакәеи лышықәсқәеи даныхтарклак.
Ускан са схы иасталоит гәыбған,
Лыгәшәа ишахәтәтцәкьоу ианысзымклак.

Лгәы сыркәандарц саакәшәазар сафуп,
Исыцәлыгхақәо здыруеит, срыхьзом.
Са сыпстазаарагы исызтымтааз хафуп,
Сгәы итыхои сзыхьзази еилазом.

Цынгылак еснагь исыпцшуп,
Исхәахуеит: абыржәйтцәкьа абри сзалцыр
Сан лыда җа уск сыхьсырцшуам,
Сыкам ахаан азгы сгәамтцран.

Аха ашьтрақәлара сырнагоит ашәхымс,
Иабатцәаху абриақара цынгыла.
Акыршықәсқәа рхьаамҗа саныст,
Скамқакәа, рнапсыргәйтца снангыла.

Сан лыблақәа реипш исыгхеит саргы,
Шьта ацәаарак абазбо схәычраамта.

Сабду икәасқя, игәхьяазго иахаггы,
Схәычраамтеицш иннажхьеит ҳа ҳашта.

Ицхоит иахьяггы амра аекаршә,
Згәы алақоу изы ацстазаара еиғу
Абақоу, кәахьчак нкаршә,
Ашьац иатцәа – ацсшьараз иреиғу.

Анылаиара цстазаарак иацсоуп,
Дубашам ара ак уахтнызкьо.
Сара затцәык ак сылымшо саацсоуп,
Сыгага акәзар имфахытцыз сан лышка?..

А А М Т А

Амфа иртон афны итәашаз,
Ихы цәырымга рацәак.
Урт зегь гәазтоз, еилзыргашаз,
Аган днаварха, дыцхьяк.

Ус ауп, аамтаггы уашәшәырахойт,
Ацсы ашьарцаз тынч иааикәтәойт.
Ахаша-атцәаша нас ишәырхойт,
Ишәырхааушәа икакатәхойт.

Ҳаит амарцья, икоу ухәеит ҳәа,
Егья убап, егья уаҳап.

Изахахьада аамта хеит хәа,
Иаашьақәхазаргь, еиҭа ахац аҳап.

Ахац аҳап, еиҭахгьы ишаабац,
Иашак аблақәа хтарцшуа.
Ишымариамызгьы уаанза иаҳхаагаз,
Хнеихалап шәахәацк хнахьыцшуа.

Еинкьа-еинырроуп усгьы иахцеипшу,
Рразкы ҳацыз ҳа х-хәыцқәа.
Иаҳхацхоит зегьы мрак иаҳзеипшу,
Изырцсасило ҳа ҳагәқәа.

* * *

Хаибаркареит сҳәар игәнаалам,
Ҳазнеит атдыхәтәан изыцәцатәым.
Суада ионахцеит насыц хаарак,
Изхарххарыз ирххатәым.

Митә калама бзиабарак,
Иаха иаҳиааизар, хшазыцшымыз.
Иҳазтода уажәшьта харак,
Ҳа ҳами атцхгьы ззыцшыз.

Ицханатцеит амза цхамшьа,
Икылцшуа хденцьыраҕ имтәарц.

Ба быцхамшьан, са сыцхамшьан,
Гьама хаала атцх ҳаршарц.

Ашьыжь шара ҳаицапылеит,
Разныш зхьамцшла ҳкәабаны.
Абга бпылеит, абга спылеит,
Иац ҳанеикәшәаз, иахразкны.

* * *

Барей сареи атцх еимахкуан,
Ашара ҳхыччон уа шьханхытц.
Ҳцәаныррақәа ҳа ҳәерахтан,
Нас ҳаилатцәон ак мхәыц.

Иҳазгәамтеит ҳа ҳангылаз,
Иҳазгәамтеит ашьац шьәеуа
Ҳанышьтала, ҳаибак-еибашьтуа,
Ҳацсқәа еихәлалазшәа, ҳхәәеуа.

Иҳазтодаз уака хдыррак,
Атцх анхау ҳара иаххатәны.
Зегьы арлашәит ҳа ҳцәанырра,
Нас узлакалои ухы утәны.

Ишьтан ҳавара, иҳацәгәаазшәа,
Мағәа гәартак еицхьытта.

Хара хааста ипхашьазшәә,
Азаза пкышқәа рхыкәкәә.

Урт реизгара иахыццакуадаз,
Ҳагәқәа тытцны ицон, ицон.
Ҳадгьыл тата ззамҟа ҳадыз,
Уигьы тынч шыта ацсы ашьон.

Ишьтан ҳавара, иҳацәгәаазшәә,
Маҟәа гәартәк еицхьытта.
Хара хааста ипхашьазшәә,
Азаза пкышқәа рхыкәкәә.

Урт реизгара иахыццакуадаз,
Ҳагәқәа тытцны ицон, ицон.
Ҳадгьыл тата ззамҟа ҳадыз,
Уигьы тынч шыта ацсы ашьон.

А Ш Ә Ш Ъ Ы Р Е И С А Р Е И

Ашәшьыреи сареи атцла амтца еимаҳкуеит,
Ашәшьыреи сареи атцла амтца ҳкаиоуп.
Тцлак амтцан ҟ-гагак амрамца еиҟаҳкуеит,
Иахылтцуа алҟа мтцазырсуа ацшоуп.

Уи рацхьа иалаблыз уатцәы дкалазом,
Амра дацны мрташәарта дынталашоит.

Зны ипсҕыхгаз ашәәқәагы уаха игазом,
Итынчым псыгагоуп нас атцла иахалашо...

* * *

Ицқьоуп ажәџан алакытца,
Харт зегь хатцакуп убра.
Цәқәырпатцас зынгы хашьтытцуеит,
Ицәгьоуп хаблақәа ртапшра.

Даеазныхгы хә хгәыбзыгуп,
Напсыргәытцак аҕ хәизгоуп.
Хажәа татоуп,
Ма имҕыгуп,
Хәхьеилкаам даараза ирацәоуп.

Схәыцуеит:
Хкәышқәоу, хә хқьачақыцәоу,
Иарбан театру хә хзыџноу.
Ихапхьагылоугы зегь хацәоу,
Игәы дтаччозар ихаҕоу.

Ицқьоуп ажәџан алакытца,
О, инасыптәкьоуп атапшра.
Уа иназоит хә хгәырҕа шытытцыр,
Нас ихаурын хылапшрак.

Ари апстазаара сгәы ахымшәарц,
Саргы ныхәапхьызк сыхьзалон.

Сыетдә хаха жәфәнгәы иҗымшәарц,
 Анцәа ихышыьыргәытца сагәзлон...

А М Ш А Ц А М Т А З

Ихьахә-чахәуеит амш ацамтаз,
 Игәыбзыцхеит уамашәа.
 Амш ацамтаз, мраташәамтаз,
 Җыц игәхьааго са исызгәамтаз,
 Сгылоуп атцх лашә сгәы ахыршәа.

Ицәыртцит амза ахаҗы цәышза.
 Етцәакәакгы рхы сдырбоит.
 Сзапылоума уатцә амш җыцза,
 Схьаакәа сырхәаҗыр хәа сшәоит.

Гәырфа згымхо, цсра зыцәкьалаз,
 Азиас цанда, амш ишәшью,
 Ахра баапс зыцсы кынхалаз,
 Иаамтазамкәа акәыба италаз,
 Сашьцәа ршьацкьа икашу.

Имариоума, зегь еилалар,
 Ак кәмлазшәа рыцәцара.
 Амши атцхи рыбз еивтцалар,
 Уаха еинымшәо агәаг рыбжьалар,
 Урт рышхам акәхап сызгара...

А П С У А И А Ш Т А

Апсуа иашта, итахкаау хэажэ-масарла,
 Ахьатэ гэашэ садгылоуп аартра сгэацхо.
 Ажэбоура иадгылоуп арахэ игэарлаз,
 Апша хааггы спылоит хэычтдас инапырххо.

Нас уахьынтэ снейрын аратцла ду амцахь,
 Сныкэтэарын арымзгы еихацсыхэла ицэу.
 Испыло апшэма снейпхьарын амцахь,
 Ахэыштаара апхарра уажэ избама изакэу.

Ускан даафнапыррын ипха еитцбы длаша-лашо,
 Ауатка, ацъанцыхэа, араса, алахарфа –
 Зынгылоу гэы-аасак лнапкэа ирнылашо,
 Саргы иаасхылырц сычкэын игэырфа,

Тацас дшысгэацхаз имзакэа иаацэырызгон,
 Лабггы иихэо дакэымшэо даакэхарын зназы.
 Сажэакэа идырпхашьаз днахадца лхы сцэылгон,
 Апсуа пхэызба лхы слырбозма шытазы.

Нас, разкы бзиа зауша, акратахума,
 Афар лапшэабала еибабартэ ырхиара.
 Лтаацэа дырфегых ргэы аныкэшьяра мыцхэума,
 Аеазыкатцара сналагон саргы чарак аура.

Ацсуа иашта, итахкаау хэажэ-масарла,
 Ахьатэ гэашэ садгылоуп аартра сгэацхо.
 Ажэбоура иадгылоуп арахэ игэарлаз,
 Ацша хааггы спылоит хэыцтас инапырххо.

АТЦХ ЛАШӘ

Скъаадқәа сызрылымтцит уаха,
 Сыцстазаара океанны ицәқәырцоит.
 Баныстахыз, бызит, зегь реиха,
 Амшггы агәы сыхшәазшәа аеазоит.

Атцх лашьца сценцъыр икылпшуеит,
 (Ишысцәымгу адыруеит иарггы).
 Исхыччо маттас сышә инхытцуеит,
 Сахәаеырц исхафауеит уахаггы.

Сцәымза лашароуп уи сацәызыхьчо,
 Ианкьатоуп ианаатшәо сыцсы.
 Исхыччоит,
 Атцх лашәытцәкьа схыччоит,
 Есуаха җнатуеит: «Шьта уцсы».

Ацсра...
 Уи хьаацәам са сзыхәа,
 Ацстазаароуп ихьантоу сара сзы.

Сапымлацшәа ахааназггы ныхәак,
Схы анызбо еснагь тѣхагәазоуп.

Атѣх лашьца сценѣыр икылпшуеит,
Сарлашәырц акгы агым уажәшьта.
Макъаназы сычхара сәапысшыеит,
Имааскъацшәаггы збоит са суахта.

* * *

Нас иарбан ирыѣуа, ас паѣьяқәа анлеиуа,
Ицәаа-тѣаауа иасуа ацша ахы зыхнарѣьои?
Сгәы иқәныѣәоит ахьта цыгәтцас илаѣеиуа.
Хымѣастцас хьаақәак цоит инсыхѣьа.

Анаатә сызқәа аирха, аруаѣ ихьатцыз
Сиеипшха уажә снейуеит. Сыздыруам сахьцо.
Асѣак са сзы ицәгьамызт абѣьар санатцаз,
Сѣызцәа санрылаз – издыруан сахьцоз.

Нас иарбан ирыѣуа, ас паѣьяқәа анлеиуа,
Ацсабара ажәызшәа иѣәашза ишлеит.
Сгәы иқәныѣәоит ахьта, цыгәтцас илаѣеиуа,
Снахәны саахьацшаанза, сѣакызшәа, ихәлеит.

Ас еипш ианбанза, ианбанза, ианбанза,
Ак злымшо адә иқәхаз са сакәу, еазәу?

Сыҥахуп снейны епта атх лашә аҥынза,
Сызхыбаам амш шарак ҕа знык избару?..

* * *

– Изурызеи, нан! –
Лхәеит, ан згәы тшыааз.
– Ех, дад! – ихәеит,
Аб, зыцсыбаф ззааз.

Артәаа-артәаа,
Аетцә кыдцаа изгоз,
Аехәшьа лами,
Зымшқәа лашыцоз.

Афырхатца ипхәыс,
Дылгәыдкылан лца,
Атцәыуара дақәитымызт,
Дцон дейкәыпча.

Аарфара иқәнакыз
Адгғыл еипш дшабон,
Лрыцҳара злырбодаз,
Лхьаақәа лжәагәон.

Ан рыцҳа лыгага рбон –
Ла дыцсхьан,

Аб ажәымтацәгъа,
Мышкала дфахъан.

Абарт зегъы мышкала,
Мышкала, мышкы,
Аибашьра ахымтақәа
Рафымст штакы.

Аганахъ дгыланы
Тахмадак дгәырфон:
– Ех сычкәын, дад,
Уцсыбаф соур скәашон.

... Абарт зегъы мышкала,
Мышкала, мышкы,
Аибашьрақәа аанызкыло
Сцон сара ихацкы.

А М Ш

Мчыла, ма тәамбашақә баша
Иузгом Анцәа идгъыл Ацсны.
Иачычаз уатцә бзиарак ибашам,
Дзахысуам шәарахтцас ишьны.

Далнахуеит адгъыл иацъынцбу,
Ацсадгъылгъы зыкоу убри азоуп.

Атəым шыап ианышəом сыпсадгьыл,
Атəым уаф еснагь уи дағоуп.

Ауаатəыѳса ирымоуп рыѳиарта,
Уѳиарта анаѳс узѳиазом.
Икоушəа аабоит ацарта-аарта,
Аха мѳакада ѳа мѳак калазом.

Уи амѳа ахырхартақəа еилыхны,
Изанылаз, уи иоуп нас уатцəы,
Зиастдас зхьышьтрамѳа ылхны,
Еимамло ишьтазтцо зхатəы.

‘ѳа мѳак ы́кам апсуа изы уаха,
Апцны́ка ада – ацьынцьдгьыл ахьцшу.

АХАЦАРА

...Наверное, таким бывает возвращение
в мирное время тех, кого война с ее
жесткой ясностью приучила к быстроте
и точности реакции...

Сулиета Кусова-Чухо

Хысразар – икылкаан ахысра,
Хəыцразар – интаршəны ахта.
Игəыптцəагоуп ибашоу ахысхысра,
Ма агылара тцei мци рыгəта.

Диашазар – диашаз уафхшара,
 Днахэаахэуа, мамзар дтыхэаршэшэо.
 Дышцакоу згэы кахаз мѳабжара,
 Дарыхьташыуа, мамзар дызқэыршэшэо.

Ахатцара ахатца игэымцоуп,
 Ишьоуп, иара доуп, иблагэуп.
 Ахатцароуп иазмырцэо ахымца,
 Уи анарха дачны еибаркуп.

Сгэы итыѳуеит иахьанзагы Ахэрашэеи
 Аиааирашэеи еилазѳан цъарак.
 Апсадгьыл азы стахар хэа сышцашэои,
 Са сакэымзар... ѳазэ изиаахои сыхэтак.

Баашуп хтеицэа рылшара,
 Ршьала изрыжэуп Апсны.
 Алагырыз иазымблыз ханхара,
 Икоуп дырѳегьых еикэханы.

Хысразар – икылкаан ахысра,
 Хэыцразар – интаршэны ахта.
 Игэыптэагоуп ибашоу ахысхысра,
 Атагыжьра тцеи мци рыгэта.

* * *

Иниасит азын хьахэ-чахэуа,
 Имѳахытцит еица аапынра шэтышха.

Ацша хагаггы аакәымтцзо имархәуан,
Ашьац иатцәа шыталеит имшынха.

Ацсаа рашәа сацгылт ашамтаз,
Җа блакалоуп ишызбо зеггы.
Дрыцхауп са сеипш арт зызгәамтаз,
Дрыцхауп иззеипшу зеггы.

Мрагыларта хцәышаауп макъана,
Ашьхақәа рыхцәы иатцәа рхәоит.
Улакә-тәылатцәкьоуп, сыцсадгьыл, аргамә,
Умтарсны усцәыргар хәа сшәоит.

А Д Ы Д Х Ы С У Е И Т...

Адыд хысуеит, имцабзуп амацәыс,
Ацътцла хажәаакәа итзызауеит рцәа.
Агәтынчра сызтода сарггы шытанахыс,
Ацхынра аира сапылон сгәыргъатцәа.

Ашәышықәсқәа еидараха ирытцаз ацътцлақәа,
Адыд рчычоуп, ргәамч иахыркъа.
Атықь-атдықь, цсааивгаха рымтакәа,
Изысыз аннахуеит иамеигза, еикәырцпа.

Иабакоу нас зцагъара иамаз ишьтыхны,
Тыз-тыцк зцазкуаз, цьматәартак азынхоит.

Иамтажбуп амахәқәа еилартәи, игәыхны,
Шьта ихыршәтны акажьраз цшаласкгы азхоит.

Ихысуеит адыд, амацәыс аҕытқьоит,
Аңьтлақәа рцәа итзызауа иааларкуеит рхы.
Ацсабареипш исмеигза схатаггы сгәы тырқьоит,
Ак сымбо, ак смахауа иабастцәахри схы...

АГӘАЛАШӘАРАҚӘА

Исгәалашәоит,
Сара усқан схәычын,
Саб ихьаақәа даара ддыргәамтцуан.
Исылшоз ала сицхраар стахын,
Аха исылшоз,
Баша сыҕесыргәакуан.
– Саб, иухьуама? –
Ихәрақәа шихьаауаз збон,
Иара дцәажәанза иблақәа исархәон.
Уаха симазтаарц урт сыхәон,
Аха сызтаарала сихәозшәа збон.
Иахьа ҕыц исгәалашәахт зеггы,
Аха саб дабакоу, хара ханижьхьейт.
Абриакара хьаа змамыз азәггы –
Иаамтамкәа ицстазаара далтхьейт.
«Дад, узпада» – хәа, цьоукы ансызтаауа,
Ғыгәгәала исхәоит: Ажьи Володиа сипоуп.

Урт идсырдыруеит дзакәу изызтцаауа –
 Уи ахатца ихылтцыз, иңа соуп,
 Уи ишьоуп иахьаггы иртаныкәо сдақәа,
 Уи ишьоуп имфашьо ирылоу схәычқәа,
 Уи иңсоуп иахьаггы исылоу иразза.
 Уи ахаан дымтәацыт еиқәыңсаны инапқәа,
 Уи адгьыл дықәгылан дығәғәаза.
 Жәибжь шықәса ихьытцуан иарзаҳал кны,
 Аңсадгьыл ахьчарахь дрышьтырцыз данрыхәоз.
 Дцеит. Деибашьит. Дхынхәит деибганы.
 Фы еихәшьцәа рашьа затә, ргәы итыхоз,
 Дхынхәит деибганы, ичамфәхә данылеит.
 Ахаан азәы имаҳаит уи дыгәхәоны,
 Ма ихәрақәа рхьаа иимырбеит азәггы.
 Акы затцәык уи иихәоз,
 Ахәычқәа ииуанатцы,
 Аибашьра камларцаз диҳәон Анцәа.
 Уи идыруан есымша ишиуаз ахәычқәа,
 Уи идыруан адунеи ишақәлоу ахәычқәа.
 Ихьаақәа ихадырштүан данрылаз ахәычқәа,
 Рынасың дналашәон ианыччоз ахәычқәа...
 Иахьа дабақоу, са дсықәлан данңсуаз,
 Сызхара ибаха сазатггы, аха насыпуп
 Са сзы, уи ахатца сахьыңоу,
 Аңшацәгьаггы асуаз,
 Имшроуп сказмыжьуа амфә сахьықәу...

С Н Ы С Ы М Ы А

Ак схъааушәа, исхъаамшәа,
 Иахъа акалашәа сыҕоуп.
 Сыҕоушәа, сыҕамшәа,
 Абас еицш саныҕоу

Агарашәа гәхъаазгоит,
 Иацтәи сан лгарашәа.
 Сахъызхацәаз хъаазгоит,
 Ашықәсқәа ирхаразшәа.

Закә аамтаз исатәашъаз,
 Сан санылгәыдкылаз.
 Иҕоума шыта хатәашъак,
 Урт ашықәсқәа ызыкылаз.

Исатәеишьеит ҕа цтазаарак,
 ҕа цтазаарак еидараха.
 Сатцгәароуп изеицшразаалак,
 Сангы иахъа дкараха,

Лықәра хъанта даттазтаз,
 Ттаашъак уаха иамоума.
 Саргы саттаз хаттацас,
 Быргтаз снатәароума.

Сымѳеипшырта снысымѳа,
 Саркьатцас сунгылалап.
 Са сауеипшыху атцыс мѳас,
 Ес-аацны суцылалап.

А Ц Ə А К Ə А

Мышцəгъашьтахь ацəа́кəа хуп,
 Быжъ-цшшəык сылацш рхуп.
 Ёа цшшəык ала ацшзара хəым,
 Аабатəи усгъы имыцхəуп.

Уи иацуп имыззаз схəычра,
 Уи иацуп сынзмышьуа сѳара.
 Ускан еипш сгəырѳоит сара,
 Ацəа́кəа аѳуп аеырбара.

Азхык тарсуп са сгəы,
 Егъи азхык хкəара цшааны.
 Зыхь цкъала иаразоит сшьа,
 Еикəшəоит макъаназ х́казшьа.

Мышцəгъашьтахь ацəа́кəа хуп,
 Азхык хкəара и́такуп.
 Егъи азхык сгəатца и́тəтəоуп,
 Иахьагъы сшьа уи ала иразоуп.

* * *

Схы ахызбаауеит цшаласк аасҕасыр,
 Сгэы абҕыцкэа еилырхны ишцогыы.
 Истахуп хымҕасны сымҕасыр,
 Ицстазаара ҕысымтцэо азэгыы.

Ипымжэац вулкануп – сыттцаазар,
 Макьаназ еилашроуп са сызҕу.
 Сычхароуп саазго, саажэбазар,
 Ихэаҕуп, саргыы схяақэа хэаҕуп.

Аха ианбанза?...
 Сгэы иқэыҕуеит ахэхэабжэ,
 Алаҕырзқэа зырҕашха иааскьоит.
 Мышкызны ирахашт цьоук са сажэабжэ,
 Мышкызны...
 Ихьшэахоит...
 Са снаскьоит...

Снаскьоит ҕа дунеикахь ашышыхэа,
 Асабицэа ҕапсаҕа рыцэхалоит.
 Зылапшхэаа зцынтцакэа ирхымхэхэаз,
 Ианаамтаз харҕыхартэ изымыхэхэаз,
 Рыцсыгагақэа аацэыртцны ирбалоит...

* * *

Истахгэышьоуп сашэақэа ласызар, ицхазар,
 Азыхь цшьеипш ирҕыхэо икыркы дырхэахэар.

Аха ишпазури,
схьаакӕа стӕыргъаракӕа иреихазар,
Еснагӕ ак схьынхалoup, иауам снагӕагӕар.

Сгәы итыхо ауп сқышә иқәку,
сқыадгы ианыло,
Амцхәара сзымтцеит, аиаша аеазеит.
Исархәоз зегь хастон, есышыжь испылоз,
Урт рыката шысхаршәыз абранза саазеит.

Ианыхых ауп ианызба, сгазан, сгазатцёкьан,
Алашә иеипш шыта сныкёоит, скамхарц цъара.
Исыхәтан, иахъанза мачк
скәышхар сыхәтатцёкьан,
Исылымшеит ианаамтаз стәык рылцаа агара.

Мтцарсразар мтцарсраз, иахалааит, иагалааит,
Са сѣбабаа здым ахаангы сгѣы ахым.
Сшыцкѣоу, цаимбартас,
 шѣаштакѣа сырталалааит,
Шѣа шѣкынтѣи хамтас схазыхѣа акгы стахым.

СГӘЫ ИҒАЗО

Имацхеит сгәы апхара итазо,
Снарпыртцуеит азәазәала иныжьуа,

Сызхыҗхэоз, иҗгәәз, зегь злазоз,
Сгәы ццышә, избан сара сзужьоз.

Зегьы-зегь рыгәрақәа сургахьан,
Зегьы-зегь хьааны уа иуман.
Шәынтә уа уцсхьан, убзахахьан,
Иааутцгәоз, иааутцхоз данумамыз.

Абар нас, цьаханым гәашәк аатуп,
Иузааигәоу инапала уахь духоит.
Узталом, иубоит, уа иутәым,
Аха мчыла утаргалоит, иухоит.

Уеиҗәжәашт уи агәашәәҗ уаннеи,
Тҗәацыбжьык гашт агәқәа рзызауа.
Уцсы нымтцдаа усқан илгоит Сатанеи
Умшәан, уи апҗәыс кәыш улырзуам.

* * *

Еилашуеит азиас.
Итынчуп апсабара.
Ахьаакәа саркьаҗеыхан
Ихьцсалоит амшын.
Иарбан тынчроу?
Нас иарбан блахаароу
Сымшқәа изырцымлаз,
Баша сыпшын.

Са соуми асаркѡа,
 Са соуми аѣеыха,
 Шѣдѣыкѣла шѣысхагылан,
 Шѣызцозар хара.
 Реиха шѣантынчу,
 Шѣаннахо шѣыгѣтыха,
 Мышкызны, издыруеит,
 Шѣшахѣо сбара.

Ускан сабакоу,
 Ссахѡагы шѣзырбода,
 Азиас –
 Зхѡаакѣа азтаз амшын.
 Снышѣнап аазгѣыдкыл,
 Сара сызѣабода,
 Азѣызатѣык – сычкѣын,
 Иахылаѣшуагы сѣатгѣын...

И Т Ы Н Ч Ы М С Ы М Ш Қ Ә А

Итынчым сымшқѣа скыдырѣѡит,
 сѣыршѣоит,
 Иѣыршѣо сабакоу, сызрыжѣупеи шыта.
 Иахыссымдыруа тыѣкахъ
 ампыл еипш сдыршѣуеит,
 Лабжышны сынташѣарцаз амш алакта.
 Кыдѣара, кыдѣара,
 ахѡааѣгѣақѣа рзымшын,

Цәәкъаны схыршәлоуп, цанк збазом.
 Уарада анысхәо, цьоук Раидоуп ирымшу,
 Ханацәа ргәы цқьафьы урт еилазом.

Хгәазтода, иараби, иаххәогьы зтахыда,
 Ицәаз азиас хәфызоуп уажәы.
 Х-ажәак роуп хәыхаразы иахтау, цәызда
 Еидарак хәицахо хқаларцаз уатцәы.

Итынчым амшқәа... Аамта злагара...
 Инымтцәазо ахәыцрақәа ицыршәо сара.
 Асаби икьаасбжьы, лацш зхымшәо агара,
 Ех, ура ацстазаара, исыта лацшрак...

А Е Ц Ә К А Ц С А Р А

Ажәџан хәақәа –
 Уаха аетцә кацсара,
 Ифымцәаац ацстазаарақәа
 Снапы рытцак икуп.
 Анцәа ицьшьоуп,
 Амазақәа ахьаартым ацсабара,
 Зегьы зымчу са сакәушәа
 Уахак сгәы сәануп.
 Ацәаха змада,
 Етцәакацсаамтоуп ари атцхаз,
 Икьидшәаз ацстазаарақәа
 Еизгатәуп, ихьчатәуп.

Дарбан гəымбылцьбароу
 Уаха забцьар иатцхаз,
 Аетцə еилнаршəшəартə еипш,
 Дцах дҕахəатəуп.

Анцəа еизишаз рыда,
 Мчыла иапццоу зегь башоуп,
 Ацслымз шаха аруара
 Еипшуп унапшыр.
 Снихыпшует дцəырҕа-цəырасуа,
 Ипсымтəу хгəашак,
 Иҕаитцашагы здыруеит,
 Адунеи амаа иуркыр.

Ажəфан хҕақəа –
 Уаха аетцə капсара.
 Иҕымцəаац ацстазаарақəа
 Снапы рытцак икуп.
 Анцəа ицьшьоуп,
 Амазақəа ахьяартым ацсабара,
 Зегьы зымчу са сакəушəа
 Уахак сгəы сəануп...

А Х Ы Ш Ы Р Г Ə Ы Ц А

Ахышыьргəытцə!
 Уашьапкра сараацсом ахаангы,

Исыцушаз амтцәыжәфақәа
 Срымоуп сышьтцааны.
 Ари адунеи алацшра
 Сеазысшәахъан заангы,
 Сзыхнымхәит схышьтрахь,
 Сылабара еилкааны.

Зака сыблақәа иртазаеи,
 Зака цшшәы еилазаеи,
 Сара стәыцха сахынхалоуп,
 Ахац-па исызхау.
 Имачым – сыгәра згази,
 Имачым – рыгәра згази,
 Реилкаара уаха исылымшеит,
 Иреитцоу, иреихау.

Шьта сықәра аеуреипш
 Анахәта анысханаршә ауп
 Ианыздыр сышуафьтәыфсоу,
 Исылымшо шрацәоу.
 Макъанагы сзықәгәыгуа,
 Икамшәац снаршә ауп,
 Нахъхьи, сылацшхәаа антцәамтахь
 Сымфа харацәоуп.

ЖӘЕИНРААЛАК

Жәеинраалак иахтныстдоит сыцсы,
 Сгәеисра иафьтцшәан икашәар.

Схы ааздыруазар исхоуп уи бласы,
Сзыпсоузеи, сеикэылашыца, исхацээр.

Уи амч ауп иахьанзагы саазго,
Иагъараан схы сгэы ахшэахьеит.
Сыххалахьеит азмьжыгы газго,
Атыс цшкеепш сытрагы сыхшэахьеит.

Сыкоуп, суафшьфым, сшэахэафуп,
Жэеинраалак иахтныстоит сыпсы.
Самахэтакуп апстазаара – ашэкэыфы,
Уи амахэта самоуп бласы.

А С А Б И

Ацэымха ифьтцшэеит асаби,
Иан лгэыхэпыхш еипш игэхьааигеит.
Дымгэшэандаз амаалыкь, иараби,
Ариакара агэыкра абааигеи.

Илагьырзкэа ирылтэраауеит ибжы,
Агаракэкэакэа реырхха еифыхоит.
Изеипшуп: тхьибжьоныз, шыжыыз,
Даагэашэта, адауапшь дфыхеит.

Итатэуп даазыхэо зегы,
Уатцэтэи Апсны Афырхатца.

Избоит, уи диеипшзам азэггы,
Изаанхазеи шыта – агарттра.

Ишыапышытақәа гәхьааго ипшуп,
Иаштаҕ ашыац иатцәара.
Амаалықь дгархтәуп, даапшуп,
Ҳазшаз иблахаара.

* * *

Сакәушәа, сакәымшәа,
Сықәушәа, сықәымшәа,
Ари адунеи даеакала избоит.
Сыпстазаара акәзар, ихәыцу лакәушәа,
Агаҕа сшыкоу ашыха сагоит.

Скыдкьо самоуп цәқәырца еилашырак,
Ахаҳә еипш сацәуеит,
Нас иарбан сзеипшхо.
Ах, шыри,
Уажәытқәкьа снытцазкуа шәшырак,
Сдунеи хәыч рыцха ҕеа знык еикәзырхо.

Рыцҳарак зтамлац штак ма стапшындаз,
Агәыргъара зхыҕуа ашыацқәа сшыашьрын.
Бла иамбац шәтыцкгыы ҕыхны искындаз,
Лапшы зхымсыц цхәызбак
сналпыла илсыркрын.

Сакәушәа, сакәымшәа,
 Сықәушәа, сықәымшәа,
 Ари адунеи сатәушәа, сатәымшәа са сшоуп.
 Схы збоит сыцкәынзан, ҕа зныхгы сбыргушәа,
 Сызмыхәо, иагысмыхәо сгәаҕы гәыҕрак лашоуп.

* * *

Икынхалаз амза цәышза ажәѡан иатцоуп,
 Мрагыларта ҕыкацшәа азамѡакәа еикәацхоит.
 Аетцәакәа цшәаала итыхышәашәауеит ргәатца,
 Азаза цәыкәбарқәа хаз рыбақәа тыцхоит.

Ахәлареи ашареи цстазаарак еимаркуеит,
 Рыбжъара амш ҕыц салны ирыбжъоуп.
 Атцарақәа ашәа хаала баагәарақәак итаркуеит
 Гәыҕрақәак, рынарха наскьоушәа ижъоуп.

Цәыхақәак рытцәабжъ тахәае иаркараз,
 Адгьыл, усҕымт ҕа былрак иазыцшуп.
 Ашъхақәа ирҕалакьуа азырѡаш хыцәцарақәа,
 Аанҕасра рықәымкәа ицоит, иццакуеит...

* * *

Шъаҕак кастцан, саатгылеит,
 Ак сцәызит, исгәалашәом уи.

Схы стәымкәә амҕа санхалейт,
 Нас иарбан, исхаштыз закәи?
 Пҳәызбак днасаҕсит, деинаалан,
 Инцәытцакшәагы сышқа даапшит.
 Уажәынза икьала-мҕанхалаз,
 Сцәырҳазшәа сытрысны саапшит.

Абар, сара исцәызыз дахьнеиуа,
 Сәара блақәа уи дыршышыуеит.
 Мҕакыртак ақынзагы снейуеит,
 Сгәы мыжда макьана иңыруеит.

* * *

Дыцсны дыкҕоуп ауаҕы,
 Адстхәа деицшуп уажәы.
 Ицсы дәылпраахьейт иҕны,
 Иччоит аганахь инаскьаны.

Ицәа-ижьы ахьықәу ихьантаза,
 Иақәахтәоит алағырз цаза.
 Хара хашьтазам ицсы,
 Зегьы илзыршоз ауаҕы.
 Ибаҕ анышәазы ишоу,
 Убри ауп ҳа ҳамч зқәырхоу.
 Дахтәыуалап нас уажәы,
 Хартәыуаанза ҳаргь уатцәы...

Е И М Г Е И М Ц А Р А К

Укәашозар, еимгеимцаран,
 Еимгеимцаран ушәахәоит.
 Ажәа ухәозар еимгеимцаран,
 Еимгеимцаран цәа уаабоит.

Еимгеимцаран, еимгеимцаран,
 Уажәеинраалақәагы убас.
 Атак рыстоит: сара исхарам,
 Ус сишазар Анцәа цас.

Аха ишәцәыззом,
 Кыр сазхәыцхьеит,
 Амацәыс уа згәы еикәыччо,
 Аддунеи ырлашан иахысхьеит,
 Еимгеимцаран уигы кацчоит.

Б Ы С Х А Ш Т У А М . . .

1

Сгәы быталеит уамашәатцәкәа иахәа,
 Иаха цәанат цхыз са салан.
 Бара бқәыцшзан, сара сышлахьан,
 Избон, сышлара бгәы иалан.

Бнатцәкәарақәа ирхәон схахәы,
 «Унан, ушцашлахи!» бхәахуан.

Нас исбырбон зынтәи ххәы,
Сыбгәйдкыла ахәыцшзахь сыбгахуан.

Аха амѡан са схахәха сынхеит,
Цыца икәара хәыц сызмырит.
Мышәтцас нас ишсылшоз сыхәхәеит,
Издырит, издырит, издырит

Сымѡа иара уатцәкьа ишфәхтцәаз.
Ибхәахуан: «Утал, узаакәрылом!»
Исытцпраауа араанза саазгаз,
Ирылшом, сшьапкәа сырзынкылом.

Нас бцеит, бара, сныжьны бышцац,
Нырцә-аарцә акәара хабжьысуан.
Исаҳахит дырфегьых исаҳац,
Иухароуп, иухароуп, иухароуп...

Саапшит, иара уатцәкьа сцәырҳан,
Схәыцкәа ран дыцәоуп дкаххаа.
Сыпхыз ааста лабфәба еиҳан,
Сызлымтдыша аката хан,
Аха сгәы мыжда бахаштуамеи уаҳа...

2

Саапсеит, уаҳа насылымшо,
Сықәрагы мацзам шыта сара.

Ғыц сыштрақәлартә исылзыршой,
Сшахьынхалогьы сҕара.

Са стәы иснатон, зегьы срыхьзоит хәа,
Сымшқәа нысхуан иҕырпны.
Сымгәыгуази сара быстәхоит хәа,
Сгәы бтатәамзи бҕахәаны.

Нас ианбыкәу уи бантыпраа,
Ускан сықәызма сыңсны.
Сағәышыаами иахьагьы бныкәра,
Изхәартоузеи, шыта ихьшәаны.

Ғааихак амазам шьхартцыскгьы,
Сгәы ааркәандарц ишәахәоит.
Снапы сзаламкуа схатә усгьы,
Уахгьы-еынгьы сбызгәыршоит.

Амш ицаз хнырхәышыа змам ауп,
Сахьтәууалап шыта стәаны.
Аха усгьы гәыграк сымоуп,
Хашцеикәымшәари мышкы зны.

* * *

Дгьыли-жәәани рыбжьаказа,
Ма итәатәы шыакоу сара.
Ссасны адгьыл са сатәзааит,
Саднакылом ҕаңьара.

Ипшыан, иагъразан Анцәа инықәра,
Мыч чыдак ҳа ихацын, ҳзыщәшәоз.

Иахьа,
Абцъар ауп мчыс ҳара ихамоу,
Асабитцәкьа бцъарла дахшыуеит.
Ахыткьарагъы, о, ихарамуп,
Ауафытәыфса ишья иазгәышьуеит.

Сыздыруам, ҳахькылсуа сыздыруам,
Гәнаҳа шәкы хрытцоуп ихьантацәоу.
Ацсыцкьакәа ықәхархт иуазыруа,
Урт рахь ҳара ҳамфә харацәоуп...

* * *

Бшәила бтахызар,
Бтахызар бхы кыдкьа,
Бхы шытыхны бықәыз, ибыхәозар кыр.
Бфара шықәсқәа абакоу ицахьеит инабыдкькьа,
Арахь быебырзгабуеит еазных унацшыр.
Аатра җырба –
Уа ацацхаҗы еиқәылахьеит амца.
Адәны җырба –
Ацстазаара иагахьеит иара атәы.
Бнеила шыыбжьоназ ҳашәшьырақәа рымтцахь,
Абыргцәа уа ибпыло ирбылхьеит рбылтәы.

Исхареи, батəамбо санбывсуа сєырпагьан,
 Атəацшы асақəи шыта сыбла рзыхкуам.
 Банқəыцшыз, са сықəлацəа атышаф инага
 Брыгəтасхьан, ибғалаз фыц дызхынхəуам.

* * *

Аацынра ааит,
 Ифыхеит ацсабара,
 Азынра штəыуа иниасны ицоит.
 Иабақоу амзар,
 Абри ами агəызхара,
 Адгьыл ианатцало инырхагоу ацхара,
 Аха афыхареи атəыуареи рымшқəа еилазоит...

* * *

Илабақəа ааитцшыуа дниеуеит Афырхатца,
 Ажəсан еидаран игоит уи дахьцо.
 Арцыс хəыцык дишьтоуп,
 Уигьы иеырхатцан,
 Адгьыл деидаран уажə итцоуп, игəы иеантцо.

* * *

Зхьаақəа ирзымиааиз быргтцас,
 Ацсра сазыцшушəа сєырхиа,
 Сықоушəа, сықамшəа, тəымтцас,
 Аəны сыыəнахейт, агəырəа

Сымоушәа схы ашьтыхра сылшом,
 Арахь хар ансымам уажәоуп.
 Сыпшәмапцхәыс сеидара сыцшо,
 Дыпсҕыхыџха ххыбра дыџоноуп.

Ицәгьам хәа сыкоуп сыхшара,
 Сылахь апхзы аарымгацт.
 Ирыгзаргьы цьоукы злахәмаруа ацара,
 Сгәы сзырхыша ажәакгьы рымхәацт.

Нас иараби, ацыхәтәан саазқәылаз,
 Бгеитцыхрак сымта, сырххо,
 Сиеипшха зуалқәа еиқәылаз,
 Аҕамзаара сгәы изаҕаххо.

Издыруада, инамцхәны сыпсыҕезар,
 Сыҕәгәаней, сызиааихьоу рацәоуп.
 Сычхарақәа рџаштцас ихытцар,
 Имҕьазар сгәы цсахрала иргҕоу.

Зхьаақәа ирзымиааиз быргтцас,
 Сҕалазаргьы, аамталоуп схәалап.
 Схы збозаргьы уажәытцәҕьа тәымтцас,
 Снеихалап,
 Уатцәтәи амшахь сцалап.

... А Ц Ә А Х Ә Қ Ә А ...

* * *

Иейкәышәшәаз ацтақәа хуп хара-бгъара,
Ицәытцхоит ашәалкъамра, ацстазаара сгәарцхо.

* * *

Адгъыл ауп ихъчатәу, уажәытцәкъа ҳа ҳаиха,
Ари адгъыл, напсыргәытцан ауаатәыџса ҳазқәу.

* * *

Ахшыџ рыцқа зегъ злазо – иулшазозеи!
Иуиааиуа мчы ыкамшәа, уара –
Агәра узыргозеи?

* * *

Саныкамгъы шәа ишәпыло сца иоуп,
Сыгәнаҳақәа зыбға амырхәац.

* * *

Дыржгәышьеит апоет ихәычра адәәҫы,
 Аракәын зны игара ахьтысуазгьы.
 Анышә агәы ахьылгоу рнафс ахәәҫы,
 Дахьышьтоу уи игәалақәа ахәозтгьы.

* * *

Схәычрашықәсқәа иахьеипштцәкьа
 Срызхәаауа сҕамлацт,
 Сан лыблақәа ракәхап
 Урт ашықәсқәа сзызтцәахыз.

* * *

Адгьыл агара цха тысуеит агәадыхәа,
 Уи агара игароу ироурц цәымтахаа.

* * *

Быцхызқәа срылазар насыцуп,
 Сышәтыцны рбахча сара стан.

* * *

Насыц лашак самоуп са сгәйдкыл,
 Бдунеиаҫ цьарак сааизганы.

* * *

Ахәлареи ашареи пстазаарак еимаркуеит,
 Рыбжьара амш ҫыц салны ирыбжьоуп.

* * *

Сара сыкоуп сыказаарц,
Сыдгыл агы ишаҥаххаз.

* * *

Мыцхэы иҕыхаау аччацшь сшашьуа,
Сашьуеит еиҥа аҕымтра саналоу.

* * *

Амра шәахәа зшәу, изнаало,
Ацсабара, угы уҕаныз.

* * *

Схьаакәа идыркараз ацәкәырцакәа,
Реыршыыр рҥахуп аҕәара реанкьаны.

* * *

Сымшәакәа...Сышцамшәои...
Амхацьырцәа нхацәеит зны иахьцаз.

* * *

Жәсангәашәпхьара иагәашәуп ахақәитра,
Ахақәитра – ацстазаара ацскы.

* * *

Хабдуцәа рдоухамчоуп
Җмыхьшәашәарц иаахацрыхо.

* * *

Уатцэтәи афырхатца ихъаакәа неикәхәала,
Атцх лашә ырлашо, ашарахь деихоит.

* * *

Аеышъаха адәышъаха икәуп,
Атцх лашә еицш изцазом уи хара.

* * *

Ацстазаароуп измыцәо аеыртынч.

* * *

Шьта саапсеит хәагы сызхәашам,
Сацуп исымоу лахьынтас.

* * *

Сацсуара амшра цәгъарак аламшәарц,
Дырдохатцас адырды сахагъежъуеит, схы ааздыр.

* * *

Ххатә гәалакәа, иаамтоуп, аганахь хнарыхап,
Хдоухамч ахра ахтап – доухала хзырчо.

* * *

Адырды санцаны еиҭа абзиабара сахахоит,
Сҕахар шьта ишамуа еицш сажәыргы ауам.

* * *

Сгэы апхара сшацэеит имыцхэны,
Сазымхэыцит еилызкаауаз шмацхоз.

* * *

Ишьтоуп нахьхьи дгьылк цъара еикѳа,
Хгэы апхарала уи харпсахэарцаз...

* * *

Хзыхьтѳыуа ааста хзыргэыргъо еихазааит,
Хрыбжъазааит,
Ххьы рахэыцны ажэреи аѳареи.

* * *

Ажѳан атцкараѳы сымзаѳа хшьуп,
Акрагуп макъана уи тѳаанза.

* * *

Амцабз халоит алѳа иалтцны,
Адыргышқѳа аѳрыцѳганы.

* * *

Амшымхѳла салоуп сгѳѳеиуа,
Саацсара азхьтцреипш ихьтцны.

* * *

Амшымхѳла – ацстазаара агѳытцха,
Аацсара – абырг ишьамхы.

* * *

Тəым напыла аисра халам,
Ха хмахəґа гəґəақəа еиқəхархап.

* * *

– Ари цстазаароума?
– Алацша сызтахьада.

* * *

– Аиаша сшашьтаз саацсеит.
– Уара ушиашоу удыруама?

* * *

Аиеи нас, саццароуп сразкы.
Амала,
Аицныкəара ахьынзахалшо сыздыруам.

* * *

Ханааикəшəо хааиґаччоит.
Хааипыртыр – Анцəа иоуп издыруа...

* * *

Схəыштаараґоуп сынасыптəкыа ахыкəоу,
Иґеиуанатц макьаназ лəатцəк.

* * *

Лацшқəак изулак сєырцəызган,
Саауан, сєырзуа сєиханы.

* * *

Амш иагәылпрааз анасың сықәғәнатит,
Исхәо сғамшәо сгылан, сғашхәтәраха.

* * *

Рыхъантара сныпшыртә
Сшьамхқәа кәадазамызт,
Сразқымға санытны,
Сызцом шыта, афаст!

* * *

– Ухы абахоу, афыза,
Уабаци, иузыпшыда?
– Сцоит сара сымғахь,
Сызтахыда, сызкыда.

* * *

Сышьтақәа дмырзырц
Ртахушәа ашьацқәа,
Азаза ныцхьацо,
Иргәйдкыл иркуп.

* * *

Исыздыруам,
Иаасгәйдтаны сзыбшыа,
Сылацши ахысбжьи еицысшыеит...

* * *

Бзиа избо,
 Шәышықәса зхытцуа,
 Са сзыҳәа уи абырггы деилкаам.

* * *

Еибагәзуеит ацшеи амрахәагеи,
 Рыбзиабара зы-цыцхьны еилаҭәоит.
 Аарла иҭаз зыцсы ахәага,
 Абыгь фежьггы гәызрак рыцәнагоит.

* * *

Иабаздыруеи,
 Анафс сара исцеипшхо,
 Дсызгароуп иахьанзаггы азкы.

* * *

Амч ахьыкоу ахшыф мыцхәуп,
 Амч ахьыкоу зегь мыцхәуп.

* * *

Тцәыцак аҳардан фы нтоутәар,
 Цсатоуп.
 Адстазаара аныхәаҭоуп,
 Нас акрухәозар.

* * *

Иахмоугэышьяаит макъана
Иртынчгоу – цсытбарак,
Махәта рацәа сырнымаало,
Избоит, сырхынхалт.

* * *

Макаҕамхәаратәи аамта,
Ихааза сылоуп иахьагы.

* * *

Икылцш-кылзырфоу шәахәацқәак,
Ссахәы рҕаларыцсоит рыҕеза.

* * *

Агәыбылра аштәҕ – атцәхәартаҕ,
Ҳаказ ҳдеицш лаша разо.

* * *

Срыцуп жәфанаҕ тцыси хәыхәи,
Ара адгылаҕ – ак зымчым.

* * *

Шьяҕа-шьяҕала сцоит
Сара иахьыстаху,
Сахьнеиуа здыруеит,
Исмаахар лабак...

* * *

Сыҕазаргыы скара-уара,
Иахьанзагыы са сеиқәхоуп.

* * *

Жә-граммк...
Апстыхразы ишоу,
Иамгац ауаатәыҕса сшәылоуп.

* * *

Ау дахьзымлаҕәыз игылаз,
Акьаҕ лапшыла иоура ишәон.

* * *

Тыҕьзаа ртәыла, хыла-гәыла
Ишеилаз атҕх кказа идыршон.

* * *

Қәыцьма жәла нхоит гәыртәыла,
Рааигәа узнеиуам ишабалак.

* * *

Истынхо аилкаара шәтахны
Сышьтақәа шәырхылозар,
Даҕьа ҕыцк шәзаатуеит,
Са сымҕа ахьҕахтәаз
Ахәы акәапраҕе...

* * *

Амшқәеи атҳқәеи еиңышьуеит,
Рыбжьара схаңуп сара.

* * *

Са сгәы аңеыхак бгеит еиҥахгьы,
Еиҥахгьы «бҕычрақәа» нтәазом.

* * *

Зара еихатыр, аблахаара,
Изыбхьымзо еиҥах са соуп.

* * *

Аңша лабжышқәа
Срынҕьо срылоуп,
Сшьапқәа рдысуа афар газгоит.

* * *

Исыздыруам
Ианысзырхәо ақәрахьымза,
Сыгәхьяаго иңшуп сқашана.

* * *

Сыблақәа ррыңтәа аужьзоуп,
Сылағырзқәа табахьеит ишҥабара.

* * *

Саннамхзарц сыцстазаара аныхга,
Благәы ихбалахьоу,
Ғыц уныхшәа.

* * *

Ғаанбзиала!
Тәыцақәак еимаадап,
Ғхааз,
Ғара еснагь ҳацшзақәаз.

* * *

Слашәхеит,
Сдагәахеит,
Сғаҳахеит,
Ианбыкәу нас «сғараамта» сантысуа.

* * *

Асаби икьаасбжьеипш
Ак злам азы ҳмақаруа,
Ғаибаршәо адәы ҳақәхацәеит,
Иҳақым катцо.

* * *

Ғдоуха амч аҳтап –
Уи ауп нас доухала ҳзырчо.

* * *

Снеиуеит схы шьткэыцэаа,
 Сёырласны,
 Сыкоуп азы сыдгыл саларсны.

* * *

Адсуара еидаран сатцанатц,
 Насыц лашак симоуп...

* * *

Шьтыбжькэак рахацэоит
 Цьюкы аазкэылаз,
 Ихароу,
 Ма иааигэоу еилыргам.

* * *

Старшэуп ари адгыл агэатца,
 Изхароу са соуп уа слахэыр.

* * *

Сара издыруеит ус сышмызуа,
 Сызыр, дыкоу сзыцшаара?..

* * *

Хашыкэсқэа цоит нас еишьталан,
 Алыхэтеицш урт роуп хаилзыршэшэо.

* * *

Х-мѡак реипшъыртаѣы
 Тѡѡантас сарсуп,
 Х-мѡак реипшъырта
 Сахылапшѡуп сара.

* * *

Агѡы ауп ауаѡытѡыѡса дзырѣыхо,
 Инахѡ-аахѡуа дзыпсоузеи,
 Иблым, ичычым.

* * *

Ашъыжътѡи ашареипш
 Ес иѣыцхо сѡызцѡа,
 Ашъыжътѡи ашареипш
 Еснагъ сышѡзыпшуп.

* * *

Сашѡақѡагъы сышьхақѡа ирѣыѡлоит,
 Шѡарыцаѡтас рымтѡа сѡахар.

* * *

Кыр сызузар,
 Кыр сызхѡазар,
 Сыхъз инадкыл ирххатѡуп.

* * *

Нымха-хымтѣа
 Са дысгѣылазаргъы сѣахым,
 Саарыхрала
 Сара еипысшыеит ажѣи аѣеи.

* * *

Сықѣуп сыцсадгъыл Апсны,
 Ажѣлакъаѣ сицуп сѣарыцны.

* * *

Са сиит Ажырныхѣаз,
 Ианныхѣоз Ауаа!
 Са сиит Ажырныхѣаз,
 Шѣысныхѣоит Ауаа!

* * *

Аччареипш
 Атѣыуабжыгъы ахааны интѣашам,
 Рыбжьара – апырра иақѣитым апсаа...

* * *

Унаскъа бхѣеит,
 Быбла схымызшѣа,
 Шьѣа сабацои,
 Мѣа збазом.

* * *

Иаххэап ашәа иац ирхаштыз,
Даәа ҕыцк нацшыуа иахья.

* * *

Ари адгыйл зыцсы амкыз,
Ажәәангы ицәмацхеит.

* * *

Җазхылтцыз ркәал җа җазтыцуам,
Ацстазаара захьзутгы убри ауп.

* * *

Маалықьтас җартаалап җазтаауа,
Маалықьтас җарцылап иахтааз.

* * *

О, иааскьеит рхәеит
Уи ауаә иуахта.
Уи зхәо сразтаауеит –
Инцәәкәәума?

* * *

Имиц ахәычы ихьз еипш,
Исзымдыруа ак сырххоит.

* * *

Ес-шәышықәса
 Шьаартдәырак ҳзалымтзеит.
 Ес-шәышықәса
 Ҳтцейцәагы хрылазоит.

* * *

Азхыҗеа иахагылоуп ахра ғкәара,
 Азыццыхьқәа
 Абырг ижакъеипш иаҗацсоуп.

* * *

Схәычра зыркәиқәа сашта нрыжхъеит,
 Ркәицқәа роуп сыблақәа рғы инхаз.

* * *

Саб илацш снангылоит есышьяжъ,
 Сануп сығәғәақацаза.

* * *

Иарбан мѳоу
 Ауаатәыѳса ҳазнылаша,
 Ҳиаанза ҳамцсырцаз?..

* * *

Сыбмыркаран аңхәызба,
 Ба бәызә,
 Иацаахыс лаңшыла сылбылуеит.

* * *

Аңқара анакәха,
 Азыхыңша ҳхыңшылап,
 Игәақтап уантәи
 Ххаҗсахыақәа зеиңшроу.

* * *

Җакала избон са сдунеи,
 Зны санқәыңшыз,
 Санқәыңшыз сыхдырреиңш
 Сымшқәагы ласцәан.

* * *

Ақәроуп зегы-зегь зызбо,
 Зегь зыриашо,
 Аха ииасуа ашықәсқәа
 Цоит имхынхәзо.

* * *

Ахаареи ашареи рыбжъара,
 Уа схыт-кәитүа сыбжъахеит.

* * *

Нахъхьи цъара,
Цъык амцан,
Ахъыхра иаыцшушәа,
Итәоуп сыцсы,
Арака икарахаз.

* * *

Хазшаз ханишоз ихаймтеит җа моак,
Зегъы ҳкылхны ҳаашьтуп ахыртәага.

* * *

Сзырхысуам геи-шьхеи еимданы,
Икәадырны сөйжәзаргъы ацшалас.

* * *

Мшынут сзазан сзыхтәалаз,
Иараби, сналаз сышпацеи!

* * *

Еицышьуеит аамта арахәыцқәа,
Роура наскъарцаз хара.

* * *

Сымрагъы акрагуп,
Мрташәарта иташәаанза,

Уатдәтәи амшоуп
Сара еснагъ зыгәра зго.

* * *

Амч сыманатц ахәаакәа сырхызгақәо,
Сцоит сара...
Сныхбаларц шәа шәыблақәа.

* * *

Сықәуп сыңсаатәшәа
Ари адунеи.
Рыбжьара сыхрамшәуп,
Сажәреи сҕареи.

* * *

Сышуафу еипштәкәа сагылакәын,
Уи алакә-дунеи сагытазоуп.

* * *

Сықоуп са счамфәхә ахьыршо,
Исыцуп сызхылтдыз рхыңша.

* * *

Ас хмеигзашья –
Уаагыл хәа рымхәазеит,
Егъа рзызургъы,
Ишрыцәмачу сдырбоит.

* * *

Уатцэтэи амш ҳара ҳазтаауа,
Насыц ҳамоуп ҳагәра агар.

* * *

Суада ифналеит ахычпацыр,
Имцазазаап ацхын ниас.

* * *

Асаби ихәхәабжь гоит...
Сара схәәеуеит...
Сгәыла ичараф
Сыбаф аматц ауеит...

* * *

Скәышхар сыхәтан шыта са сықәраф,
Аха скәышым, скәышхом уатцәгы.

* * *

Саауеит сара згырак уа сеамта,
Саауеит сара, скамшәацт, саауеит.

* * *

Зака гәыргъара,
Зака гәакра сыхтыси,
Имачума са истахымкәа сызлаз...

* * *

Уатцэтэи афырхатца
Ихьаакэа неикэхэала,
Атцх лашэ ырлашо,
Ашарахь деихоит.

* * *

Ҳацстазаара ауалыр ду итоуп,
Еилашуеит,
Афы цьбара иеипцша
Инафыхэаз дашьуеит.

АХҚӘА

Апхъажәа. Рауль Лашәриа	5
Сашәақәарҕе сыҕоуп сара.....	8

Ажәеинраалақәа

Амҕеипшырта	9
Исхыпраахьоу ашықәсқәа	10
Азын мшқәа	11
Уахатәи асахьақәа.....	13
Ажәархәмарра.....	14
Ашьыжь сҕыхеит... ..	15
Уиит атҕеи!.....	17
Бзиабароуп иҕоу	18
Жәеинраалала итәуп ацсабара	18
Сзыхь	19
Сҕараамта.....	20
Ацстазаара сахьацу.....	22
Бсахьа сызтыхуам ажәала	23

Уи дцэыртцит длаша-лашо	24
Уи атқы цшза.....	25
Шьханыкэеи Ганыкэеи	26
Сөыза гэыраз	27
Иамкыц цэашык	28
Иаци иахъеи	29
Уатцэтэи адстазаарахь	29
Апқақаа еишьтала.....	30
«Аинтэаш еипш дласуп уи данкэаруа...»	31
Ғамқак ажэфан.....	32
Амца иарцэаз	33
Ари адгылағ	34
Сгэы ахсаала.....	34
Ханацэа	35
Атрышэ иасыз	37
«Сыжэфахыр икэтэоуп тцыс иатцэак...»	38
Сгэы итыхоз сызхэама	39
Сцоит ақытахь.....	40
Мгэызырхэақа.....	41
Сөыза ипқа хатца дцоит.....	42
Ажэархэмарра.....	43
Уццакцэеит схэар... ..	44
Саанғасит	46
Сыбзиабара ашэахэацқа.....	46

Саауеит аоныка.....	47
Сабду икама.....	48
Аамта иарѡежыыз ашықасқәа.....	49
Ашәт ҕнакьеит ахымѡас.....	50
Имѡасуеит амш.....	51
Ихаара лапшыла днаскьеигон	51
Мѡакыракаҕ стәоуп.....	53
Иббазтгы, ибаҳазтгы.....	54
Сгәы нкасыршәт.....	55
Беыргызмалны бсыхәацшуеит.....	56
Сыблахшәала.....	56
Шәышә сылагылоуп.....	57
«Тлакы ашәара ихалахьеит амра...»	58
Анаатә асуеит.....	59
«Хәынтцәа лаха, тажә-табаак...»	59
Ацсны	61
«Иччархәу, ицәадоу, ихъзыдоу...»	62
Цәахәак мѡыкәа.....	63
Алагартәи антцәамтәи.....	64
Уахатәи атцхаз... ..	65
Атцх лашә дагәоуп	65
Уи дпоетын.....	66
Пхызла	67
Азхьамцш	68

Абналаџца рааста...	70
Тыгъзаа ртэыла	71
«Афырхатца»	72
«Иаасышьклахэуа исышьтоуп ацсра...»	73
Ацхэыс цшза	74
Ихата итахгэышьамызт.....	74
Мчы змоу зегъы срыхэоит.....	75
«Ихнырхэу ахацшьеипш...».....	77
Хэыхшьа сымам.....	79
«Еихатцгылон анкья...»	80
Бабацэыртци	82
Ацсадгьыл	84
Саб ибжы	85
Уи амш.....	87
Исчычаз рацэоуп	88
Хэшэтэышьа змам ахьаа.....	90
«Сааит иахьатэи стыцаџ цстазаарак сагэылсны,...» .	93
«Сызцхыраарц зтаху рацэаоуп...»	94
«Фырцбанк, ма цэыцак итазгзартэ...»	95
Имиц рыбжы	96
«Ари сара истэуп...».....	97
«Анцэа сиашьапкуеит, суазыруа...».....	98
Блақта хаа.....	99
Хмыч шэарыцаџ	100

«Иаартны инсыжыт сыфны ашәкәа...».....	101
Адгъыл	101
Хылца хасраа.....	102
Ҷамѡак азыхъ пшыа.....	103
«Устәкыа тәамбашакә бсывсны...»	104
Азәи даеазәи	104
Са сабдухейт.....	106
Сапсуароуп.....	107
Ах деимсан.....	108
«Мѡак ианымлац сакәушәоуп сшаацсаз...»	110
Сышытакәа.....	111
Ацәкәа	112
«Сызмыцәейт, атцх лашә еидараха...».....	114
Сан	116
Аамта	117
«Ҷаибаркарейт схәар игәнаалам...».....	118
«Барей сарей атцх еимахуан...»	119
Ашәшырей сарей	120
«Ицкыоуп ажәѡан алакытца...»	121
Амш ацамтаз	122
Ацсуа иашта	123
Атцх лашә	124
«Нас иарбан ирыѡуа, ас цакыакәа анлеиуа...».....	125
«– Изурызей, нан! –...».....	126

Амш	127
Ахатцара	128
«Иниасит азын хьахә-чахәуа...»	129
Адыд хысуеит	130
Агәалашәарақәа	131
Снысымџа	133
Ацәаҕәа	134
«Схы ахызбаауеит ҕшаласк аасҕасыр...»	135
«Истахгәышьоуп сашәақәа ласызар, ицхазар...»	135
Сгәы итазо	136
«Еилашуеит азиас...»	137
Итҕынчым сымшқәа	138
Аетцә кацсара	139
Ахьышьыргәытца	140
Жәеинраалак	141
Асаби	142
«Сакәушәа, сакәымшәа...»	143
«Икынхалаз амза цәышза ажәџан иатцоуп...»	144
«Шьаҕак кастдан, саатгылеит...»	144
«Дыцсны дыкҕоуп ауаџы...»	145
Еимгеимцарак	146
Бысхаштуам...	146
«Дгъыли-жәџани рыбжьаҕаза...»	148
«Еисуеит амоторқәа ргәы ашыра...»	149

«Бшәила бтахызар...».....	150
«Аапынра ааит...».....	151
«Илабақәа ааитцшьюа днеиуеит Афырхатца...»	151
«Зхьаақәа ирзымиааиз быргтас...».....	151
<i>...Ацәахәақәа...</i>	153

Енвер Владимир-ица Ажыба

Амҕеицшырта

Ажәеинраалақаа

Энвер Владимирович Ажиба

Перекресток

Стихи

Аредактор С. Ладариа
Акорректор Н. Шьаматаа
Асахьаҗыхы Р. Габлиа
Акомпииутертә виорстка Н. Гәынба

Аформат 70x100 $\frac{1}{32}$. Атираж 300.
Икацә. акъ. бгъ. 5,75. Иныкә. акъ. бгъ. 7,475.
Аҕацацка №...
